

^HYARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISININ İTİRAZI

Arş. Gör. Emre Oğuz MERİÇ*

Öz

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda olağanüstü kanun yolları başlığı altında düzenlenmiştir. Bununla birlikte ihtiva ettiği kendine has özellikleri sebebiyle, olağan-olağanüstülüğünün belirlenmesi üzerine farklı fikir, iddia ve tartışmalar ortaya çıkmaya devam etmektedir. Tartışmalara bağlı olarak da, hükümlerin kesinleşme ve infazı noktasında görüş ayrılıkları doğmaktadır. Ayrıca kurumun uygulanması ve diğer sonuçları bakımından da farklı uygulamalar ve yorumlara sıklıkla rastlanmaktadır. Çalışmada, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazının hukuki niteliği, uygulanma şartları ve sonuçları, özellikle doktrinde ve Yargıtay kararlarında ortaya çıkan fikir çatışmaları dikkate alınarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ceza Muhakemesi Hukuku, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı, Olağanüstü İtiraz, Başsavcının İtirazı, Olağanüstü Kanun Yolu, Kesinleşme

APPEAL OF THE CHIEF PROSECUTOR OF THE SUPREME COURT

Abstract

The appeal of the Chief Prosecutor of the Supreme Court is regulated under the title of extraordinary remedies under Criminal Procedure Code No. 5271. However, due to its unique characteristics, different ideas, claims and debates continue to arise on the determination of its ordinary-extraordinary nature. Depending on the debates, differences arise between the finalization and enforcement of the judgements. In addition, different applications and interpretations are frequently encountered in terms of the institution's implementation and other results. In the study, the legal nature of the appeal of the

^H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı (e-posta: eomeric@fsm.edu.tr) ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2102-715X> (Makalenin Geliş Tarihi: 12.06.2018) (Makalenin Hakemlere Gönderim Tarihleri: 13.06.2018-22.06.2018/Makale Kabul Tarihleri: 27.11.2018-15.08.2018)

Chief Prosecutor of the Supreme Court, the terms and conditions of its enforcement and the results, tried to explain especially by taking into consideration the conflicts of opinions which appeared in the doctrine and Supreme Court decisions.

Keywords

Criminal Procedure Law, Appeal of the Chief Prosecutor of the Supreme Court, Extraordinary Appeal, Appeal of the Chief Prosecutor, Extraordinary Remedy, Finalization of a Judgement

GİRİŞ

Ceza muhakemesinin temel amaçlarından biri maddi gerçeğe ulaşılmasıdır. Gerçeği elde ederken aynı zamanda, usuli olarak da çizilmiş sınırlar içinde hareket edilmesi; silahların eşitliği, çelişmeli yargı gibi adil bir yargılamanın vazgeçilmez ilkelerinin sağlanması adına elzendir. Suç şüphesinin ortaya çıkmasından, fail hakkında hüküm verilene kadar gidilen yolda; yargı erkleri gerçeğe ulaşmaya çalışırken veya usuli işlemler yaparken; çeşitli hatalar ortaya çıkmaktadır. Hataların başka bir deyişle hukuka aykırılıkların, hükme yansması sonucunda; kanun yollarının öngörülmesi zaruri olmuştur. Böylece karardaki hukuka aykırılık başka bir merci tarafından tespit edilerek ortadan kaldırılabilecektir.

Hukuka aykırı durumun ortadan kaldırılması, tek bir merciin denetimi ile mümkün olmayabilir. İçtihat birliğinin sağlanması, toplumun tatmini, adaletin yerine getirilmesi gibi farklı hedefler de gözetilerek kanun yolları çeşitlilik gösterebilir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 308. maddesi ile ‘Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi’ adıyla düzenlenen inceleme konusu kanun yolu da; bölge adliye mahkemesi ceza daireleri kararlarının denetimini yapan Yargıtay ceza daireleri kararlarındaki hukuka aykırılıkların giderilmesine hizmet eder. Görüldüğü üzere denetimin denetlenmesi ile hukuka aykırılıkların tamamen ortadan kaldırılma amacı gözetildiği gibi, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca yapılacak inceleme sonucu içtihat birliğinin sağlanması da hedeflenmiştir. Elbette ceza daireleri üzerindeki iş yükü sebebiyle sıklıkla hata yapılabileceği öngörülerek de kurumun ihdas edildiği söylenebilecektir. Bu noktada, temyiz ile oluşan yoğunluğun, istinaf ile azaltılmasının mümkün olup olmadığı, zamanla ortaya çıkacaktır.

Kanunen tanımlanmış olsa dahi, hem doktrinde hem de yargı kararlarında inceleme konusu kanun yolu; ‘olağanüstü itiraz’, ‘Başsavcının itirazı’ gibi isimlerle anılmıştır. Tarafımca olağanüstü bir yol kabul edilmesi sebebiyle olağanüstü itiraz kavramı tercih edilmiştir.

Kanun yolları çeşitli tasniflere tabi tutulsa da, çalışma konusu kanun yolu açısından en önemli tartışma; onun olağan mı olağanüstü mü olduğu konusunda ortaya çıkmaktadır. İlk kısımda kurumun gerekliliği ile birlikte kanun yolları içindeki yeri araştırılmış; genel çerçevesi çizilerek niteliği açısından özellikle kanun yolu ayırımı üzerinde durulmuştur.

İkinci ve son kısımda, kurumun tatbiki ve etkisi inceleme konusu yapılarak; uygulanabilmesi için kanunen öngörülmüş şartlar ve onların istisnaları üzerinde durulmuştur. Başvuru ve inceleme sırasındaki usul açıklanmaya çalışılmış ve nihayet verilecek kararın sonuçları irdelenmiştir.

Uygulanma sürecinin tamamı incelenirken, sıklıkla kurumun gerekliliği sorgulanmış, kanunen cevabı verilmeyen birçok uygulamanın geçerliliği, doktrin ve Yargıtay kararları ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

I. OLAĞANÜSTÜ İTİRAZ

A. Kanun Yollarının Olağan-Olağanüstü Ayırımı

Yargı erklerince verilen kararlardaki hukuka aykırılıkların giderilmesi adına muhakeme sùjelerince başvurulması sonucu; kural olarak başka bir mercii tarafından yapılan denetim olarak tanımlanabilecek¹ kanun yolları; doktrinde birçok tasnife tabi tutulmuştur². Bununla birlikte inceleme konusu kanun yolu hakkında, sebepleri ve sonuçlarının önemi ve çeşitliliği dikkate alındığında, hem doktrin hem Yargıtay tarafından sıklıkla olağan-olağanüstü ayrımı üzerine farklı fikirler beyan edilmiştir. Çalışma konusu kanun yolu bakımından da önemli fikir ayrılıklarının ortaya çıktığı dikkate alınırca, öncelikle bu hususun açıklanması gerektiği aşıkardır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu toplam yedi kitaptan oluşur ve altıncı kitap kanun yolları başlıklıdır. Kanun yollarını düzenleyen altıncı kitabın üç kısmı sırasıyla, kanun yolları hakkında genel ortak hükümleri, olağan kanun yollarını ve nihayet olağanüstü kanun yollarını ihtiva eder. Olağanüstü itiraz ise üçüncü kısmın birinci bölümünde düzenlenmiş olup, bir olağanüstü kanun yolu olarak öngörölmüştür.

Kanun koyucu tarafından her ne kadar olağan-olağanüstü kanun yolları açıkça belirlenmiş olsa da, bu tasnifin hangi gerekçelerde temellendiği noktasında bir açıklık bulunmaz. Kanun koyucu işin esası konusunda suskun kalınca tasnifin kaynağını belirleme işini doktrin ve yargı erkleri üstlenmiştir.

Doktrindeki birçok yazara göre kesin veya kesinleşmiş olan yargı kararlarına karşı başvurulabilecek kanun yolları olağanüstüdür³. Görüş açısından kanun

¹ Nur **Centel**, Hamide **Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, 14. bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2017, s. 814.

² Kanun yollarının çeşitli tasnifleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Öztekin **Tosun**, “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanun yollarının Çeşitleri”, İÜHF, Cilt: XXXV, Sayı: 1-4, 1970, s. 8-48.

³ Cumhur **Şahin**, Neslihan **Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, 5. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 285; Nevzat **Toroslu**, Metin **Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, 15. bs., Ankara, Savaş Yayıncılık, 2016, s. 322; Yener **Ünver**, Hakan **Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. bs. Ankara, Adalet Yayıncılık, 2017, s. 746; Veli Özer **Özbek vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, 10. bs. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 727; **Centel**, **Zafer**, a.g.e., s. 813; Erdener **Yurtcan**, Ceza Yargılaması Hukuku, 14. bs., Ankara, Adalet Yayıncılık, 2017, s. 542; Erhan **Günay**, Yargıtay Kararları Eşliğinde Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları, 2. bs., Ankara Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 15; Faruk **Erem**, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, 6. bs., Ankara, Işın Yayıncılık, 1986, s. 513; Vahit **Bıçak**, Suç Muhakemesi Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010, s. 631, Olağan-olağanüstü ayrımını kabul etmeyen Ersoy’a göre; kanun yolunun sahip olması gereken niteliklerden erteleme etkisi, aleyhinde başvurulmuş kararın kesinleşmesini engeller. Böylece bir kanun yolundan bahsedebiliyorsak zaten ortada kesinleşmiş bir karar olması da mümkün değildir. Kesinleşmiş kararlara karşı öngörölmüş olan yollar anca kanuni çareler olarak tasnif edilebilirler. Uğur

yolunun belirlenmesinde yegane kıstas olan kesinleşme; yerel mahkemelerce verilen kararlara karşı öngörölmüş süreler dahilinde kanun yollarına başvurulmaması sonucu veya başvurunun sonuçlanması ile meydana gelmektedir⁴. Başka bir deyişle kanun yolları tükenmiştir. Ancak kolayca anlaşılacağı üzere, tükenen olağan kanun yollarıdır; zira olağanüstü kanun yollarının işlevi, bahsi geçen anlayışa göre tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Olağan-olağanüstü kanun yolu ayırımında kararın niteliğini esas alan ve kesinleşmeye göre ayırım yapan İtalyan temelli bu görüşe ciddi bir eleştiri getirilmiştir. Kesinleşme kavramının tek başına belirleyici olamayacağını savunan eleştirinin dile getirdiği üzere; olağan kanun yolu kesinleşmemiş kararlara karşı gidilebilen bir yoldur; kesinleşmiş karar ise aleyhine olağan kanun yoluna gidilemeyecek karardır. Görüldüğü üzere farklı iki kavram -olağan/olağanüstü ile kesinleşme- birbirlerinde temellenmektedir ve yararlı bir tasnif yöntemi olduğu da tartışmalıdır⁵. Eleştiri sahibi Tosun; kesinleşmenin yetersiz olduğunu ortaya koyduktan sonra, olağanüstülüğü belirlemek adına farklı kriterler zikretmiştir. Bunlar kanun yoluna süreye bağlı olmaksızın başvurulabilme⁶ ile sadece belirli muhakeme sünesi veya sünelerince başvurulabilme özellikleridir.

Başvuru sahiplerinin niteliğini esas alan görüş; herkes tarafından kullanılabilen kanun yollarını olağan kabul ederken; belli kişi veya kişilerce gidilebilen yolların ise olağanüstü kanun yolları olarak anlaşılması gerektiği söyler⁷.

Dördüncü bir kıstas ise kanun yoluna başvurma nedenlerinin öngörölmüş olmasında yatmaktadır. Kanunda hangi sebeplerle başvurulabileceği gösteril-

Ersoy, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisi”, *Ceza Hukuku Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 29, 2015, s. 80, Kendi tasnifine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazını, kanun yolu dışı hukuki çare değil kanun yolu olarak tanımlayan Ersoy, CMK’daki tasnife göre ise olağan kanun yolları içinde kabul edilmesi gerektiğini de belirtir. Zira Anayasa ve ilgili kanunlar uyarınca, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılabilmesi için, olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şart olduğu gibi, tüketilme tarihinden itibaren de 30 gün içinde müracaat edilmesi gerekmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazının olağanüstü kabul edilmesi halinde, bireysel başvurunun ikincil niteliğine aykırı durumlar ortaya çıkabileceği gibi, bireysel başvuru hakkının kullanılmaması gibi sorunlar vuku bulabilecektir. Uğur **Ersoy**, “Anayasa Mahkemesine Yapılacak Bireysel Başvurularda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisinin Etkileri ve Sonuçları”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı: 2016/2, 2016, s. 147-148.

⁴ **Özbek vd.** a.g.e., s. 772.

⁵ **Tosun**, “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanun yollarının Çeşitleri”, s. 12.

⁶ Süreye bağlı olmamayı olağanüstülüğü belirleyen kriter olarak alan görüş açısından Çakmak tarafından yapılan farklı bir yorumda; olağanüstü kabul edilen yargılamanın yenilenmesi kurumu açısından CMK madde 311/1-f ile öngörölmüş olan 1 yıllık sürenin istisnai bir düzenleme sayılması gerektiği ve kuralın süre aranmaması olduğu vurgulanmıştır. Kadir **Çakmak**, “Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2015, s. 42.

⁷ **Günay**, a.g.e., s. 15.

memiş ise olağan, sadece belirlenmiş sebeplere dayanılabileceği belirtilmiş ise olağanüstü kanun yolu mevzu bahistir⁸.

Nihayet hem hukuki hem de maddi inceleme yapılabilmesi mümkün ise olağan; kanun sadece hukuki açıdan ele alınabilirliği öngörmüş ise olağanüstü kanun yolundan bahsedilebileceğinin altı çizilmiştir⁹.

Doktrinde bunca kıstas belirlenmiş iken, kanunun lafzı, sistematığı ve ihdas ettiği kurallar incelendiğinde, herhangi bir temel nokta alınarak tasnif yapılabilmesi pek de mümkün olmamaktadır.

Olağan kanun yolları başlığı altında düzenlenmiş olan temyiz ve istinafa başvurunun kararın kesinleşmesini önlediğini söyleme ihtiyacı duyan kanun koyucunun kesinleşmeyi esas aldığı söylenemeyecektir¹⁰. Zira bu anlayış kabul edilse idi lafzi olarak olağan kanun yolu olarak belirlenmiş bir kurum açısından kesinleşmeye ilişkin bir kural konulmasına da ihtiyaç olmazdı.

Olağanüstü kanun yolları bölümünde düzenlenmesine rağmen olağanüstü itiraz bakımından aleyhe başvuruda süre aranması dikkate alındığında, süre kriterinin de olağanüstülüğü belirlemede araç olmadığı anlaşılmaktadır.

Başvuru nedenlerinin sadece yargılamanın yenilenmesi kanun yolu bakımından ihdas edilmiş olduğu dikkate alındığında; tek başına olağanüstülüğü ortaya koymakta yetersiz kalacağı ortadadır.

Maddi değil ancak hukuki inceleme yapılabilmesine imkan verilmesi de bir sonuca ulaştırmamaktadır. Zira temyiz olağan kanun yolları başlığı altında düzenlenmesine rağmen, sadece hukuki denetim yapabilecek şekilde donatılmıştır.

Doktrindeki yazarlar tarafından olağan-olağanüstülüğün belirlenmesinde yegane, genel geçer bir yol belirlenmemiştir. Kanun koyucunun da bu konuda kısır kaldığı iddia edilebilecekse de kanımca; olağan kanun yolları için belirlenmiş kuralın aksine belli kişi veya kişilerce başvurulabilir olması olağanüstülüğü belirleyen kriter olarak ortaya çıkmaktadır¹¹. Devam eden bölümlerde inceleme konusu kanun yolu hakkında önce genel çerçeve çizilecek ardından niteliği üzerinde durulacaktır.

⁸ Tahir **Taner**, Ceza Muhakemeleri Usulü, 3. bs., İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1955, s. 355; **Erem**, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, s. 514.

⁹ **Erem**, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, s. 514; Feridun **Yenisey**, Uygulanan ve Olması Gereken Ceza Muhakemesi Hukuku Duruşma ve Kanun Yolları, İstanbul, Beta Yayıncılık, 1988, s. 211.

¹⁰ Serdar **Talas**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı”, İÜHFİM, Cilt: LXX, sy. 1, 2012, s. 163.

¹¹ ‘HUKUKİ NİTELİĞİ’ başlıklı I kısım C bölümünde ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

B. Genel Bilgiler

Hukuka aykırılıkların giderilmesi¹², toplumun tatmin edilmesi ve içtihat birliği sağlanması adına¹³, Ceza Genel Kurulunda incelenmek üzere, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, belirli şartlarla, ceza dairelerinin kararlarına itirazı, olağanüstü itiraz kanun yoludur¹⁴.

İstisnai olarak ortaya çıktığı sıklıkla vurgulanan kurumun, gerekliliği hususunda lehe ve aleyhe birçok fikir ortaya atılmıştır. Kuruma değil ancak Yargıtay ceza daireleri arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi ihtiyacına işaret eden görüş tarafından; hukuka uygun ortak bir hukuk anlayışının ürünü kararların belirleyicisi olarak; Yargıtay ceza dairesi ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının fikir uyumsuzluğunda Ceza Genel Kurulunun hakem vasfında olduğunun altı çizilmiştir¹⁵. 2005 tarihinde yürürlüğe giren Ceza Muhakemesi Kanunu ile ceza mevzuatında yapılan değişiklikler sonucu, mülga kanun döneminde meydana getirilen içtihatların kullanım alanı azalırken, yeni kanunun yorumlanmasında ciddi düzeyde hukuka aykırı kararların ortaya çıktığı vurgulanarak, olağanüstü itiraz kurumunun önemi vurgulanmıştır¹⁶.

Gerekli olmadığı yönündeki anlayış tarafından; hakimlere duyulan güvensizlikle ortaya çıkan bir kurum olduğu¹⁷ ve aslında ihtiyaç olmadığı, aynı zamanda Yargıtay'ın iş yükünü artırdığı ve asıl işlerini hakkıyla yapmasını engellediği için kaldırılması gerektiği savunulmuştur¹⁸. Buna karşılık olarak ise Ceza

¹² “5271 sayılı CYY'nin olağanüstü yasa yolları bölümünde yer alan ve anılan Yasanın 308. maddesinde düzenlenen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın itirazının, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın hukuka aykırı gördüğü Özel Daire kararlarındaki hukuka aykırılıkların, Ceza Genel Kurulu tarafından giderilmesini isteme ve bu yolla içtihat birliğini sağlama işlevini görmesi ve ayrıca kamuoyunun tatminine yönelik bir yönünün de bulunması karşısında” **Yargıtay CGK E. 2011/3-49, K. 2011/28, T. 29.03.2011** www.kazanci.com.tr

¹³ Ahmet **Gökçen vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, 1. bs., Ankara, Adalet Yayıncılık, 2017, s. 463

¹⁴ CMUK'nun yürürlükte olduğu ve ceza muhakemesi hukukunda istinaf kanun yolu öngörülmediği zaman Alacakaptan'ın altını çizdiği bir diğer mesele de, istinaf derecesinin mevcut olmaması sebebiyle ortaya çıkacak eksikliğin giderilebilmesi adına olağanüstü itiraz kurumunun öngörüldüğüdür. Uğur **Alacakaptan**, “Temyiz Mahkemesi Başsavcılığı'nın Yaptığı İtiraz Hükmün Kesinleşmesine Mani Olur mu?” AÜHFD, Cilt 24, Sayı: 1-4, 1967, s. 289, Benzer yönde Yenisey tarafından da istinafin eksikliği sebebiyle olağanüstü kanun yollarının öngörülmesinin zorunluluk haline geldiği görüşü belirtilmiştir. Feridun **Yenisey**, “Temyizin Genişletilmesi Sorunu”, İÜHFM, Cilt: 52, Sayı: 1-4, 1986-1987, s. 126, Taner de istinaf kanun yolu öngörüldüğü vakit; iş yükü azalan ceza dairelerinin daha yoğun bir inceleme yapacakları ve bu sebeple de Başsavcıya verilmiş olan itiraz yetkisine lüzum kalmayacağını zikretmiştir. **Taner**, a.g.e., s. 395.

¹⁵ Nurullah **Kunter**, “Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar”, Yargıtay Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 4, 1983, s. 592; Feridun **Yenisey**, Ayşe **Nuhoğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 980.

¹⁶ Çetin **Arslan**, “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı (CMK md.308)”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 5, 2007, s. 109.

¹⁷ **Tosun**, “Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, s. 193.

¹⁸ **Kunter**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1150, Yenisey/Nuhoğlu tarafından benzer yönde, Yargıtay Ceza Genel Kurulunca verilecek Yargıtay'ın ortak hukuki görüşünü ihtiva eden

Genel Kurulundaki dosyaların makul süreler içinde incelenerek karar bağlandığı, ayrıca Başsavcının itirazını inceleme görevinin diğer görev veya işlerinden daha az öneme sahip olmadığı itirazı yapılmıştır¹⁹. Kurumun gerekliliği bakımından benzer yönde; kanun yolları ile kararların denetimi açısından hızdan ziyade hukuka uygun doğru kararların verilmesinin lazım geldiğine vurgu yapılarak; ceza dairelerince verilen kararların denetlenmesi için olağanüstü itiraz yolunun zaruretine işaret edilmiştir²⁰.

Her ne kadar geçen yıllar içinde Ceza Genel Kurulunun iş yükü artsa da, hukuka aykırı kararların mevcudiyeti de devam etmektedir. İlk derece mahkemeleri tarafından ceza daireleri kararlarına direnilmesi üzerine dosya; Yargıtay Ceza Genel Kurulu önüne gelerek incelenebilmekte ise de; aksi durum da sıklıkla ortaya çıkmakta ve belki de hukuka aykırılık hiçbir zaman giderilememektedir. Sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından başvurulabilen bir yol olması, muhakemenin diğer sülheleri tarafından kötüye kullanılmasını da engelleyeceğinden; kurumun ceza muhakeme sisteminde yer alması gerekmektedir.

Kurumun kuralları bakımından genel çerçevenin çizilmesi yönünde öncelikle belirtmek gerekir ki; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Ceza Dairelerinden birinin kararına karşı, hukuka aykırı olduğu iddiasıyla, Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir²¹.

kararın yararlı olacağı kabul edilse de, sisteme verdiği zararın daha ağır olduğu vurgulanmıştır. Hukuka aykırılıkların giderilmesine ve içtihat birliğine imkan tanıyacak en uygun yolun, içtihadı birleştirme mekanizması olduğu sonucuna varılmıştır. **Yenisey, Nuhoglu**, a.g.e., s. 981, Taner ise; ceza dairelerince hukuka aykırı verilen kararların mevcudiyeti bir gerçek olarak ortaya çıksa dahi, asıl önemli olanın ceza davasının bir an önce tamamlanması olduğunu savunarak, özellikle süresiz başvuru hakkı tanınmasını -CMUK yürürlükte iken dile getirilen bu eleştiri aslında süresiz olarak öngörülmüş olan karar düzeltme aleyhine yapılmıştır- eleştirmiştir. **Taner**, a.g.e., s. 394, İctihadı Birleştirme Kararlarının ihtiyacı karşılama-masının Yargıtayca nedeni: “*YCGK'nun veya daireler arasında ortaya çıkan çelişkili kararların bir şekilde denetlenmesi gerekir. Bunun ise her zaman içtihadı birleştirme yoluyla yapılması, daha sonra değiştirilmesinin zorluğu bakımından sakıncalar doğuracaktır.*” **Yargıtay CGK 2015/911 E., 2016/1 K., 19.01.2016**

¹⁹ **Arslan**, a.g.e., s. 115, Belirtmek gerekir ki, adı geçen makale 2007 yılında yayınlanmış ve savunduğu görüşe temel aldığı veriler ise 2005 yılına aittir. 2016 yılında elde edilen veriler ile karşılaştırıldığında Ceza Genel Kurulundaki dosyaların ortalama görülme süresi 93 günden 247 güne çıkmıştır. www.adlisicil.adalet.gov.tr, Benzer yönde Talas, sürekli bir denetimin yargı makamlarına olan güveni yok edebileceğini vurgulamakla birlikte; iş yoğunluğu sebep gösterilerek bir kanun yolunun ortadan kaldırılamayacağını; ayrıca istisnai bir yol olduğundan görece fazla bir ek yük getirmediğine dikkat çekmektedir. **Talas**, a.g.e., s. 156.

²⁰ **Çetin Özek**, “Tartışmalar”, Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ceza Adaletinde Reformun İlkeleri Sempozyumu, 1973, s. 282, Ersoy tarafından da, gerçeğin elde edilmesi amacının, iş yükünden kurtulma fikrine kıyasla daha önemli olduğu görüşü benimsenmiştir. **Ersoy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın İtiraz Yetkisi”, s. 96.

²¹ **Bahri Öztürk vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Kitabı, 11. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 750.

Başsavcı, Ceza Dairesi kararının kendisine verilmesinden itibaren 30 gün içerisinde anılan yola başvurabilecektir. Sanığın lehine itirazda süre sınırı yoktur. Öngörülen bu kuraldan anlaşılacağı üzere sanığın lehine veya aleyhine²² olağanüstü itiraz yoluna başvurulabilir.

Resen veya her ne kadar bağlı olmasa da istem üzerine yapılan itiraz üzerine, dosya kararına itiraz edilen Ceza Dairesine gelir. Ceza dairesi itiraz doğrultusunda kararını düzeltebilir; itirazı yerinde görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu itirazı dosya üzerinden duruşmasız olarak inceler ve dairenin yerine geçerek karar verir²³.

Yargıtay Ceza Dairelerinin önüne gelmeden yani temyiz edilmeksizin kesinleşen veya istinaf kanun yoluna başvurulması sonucu Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararlara karşı başvurulamayacaktır. Bununla birlikte 2004 sayılı İcra İflas Kanunu madde 366/3 uyarınca, Yargıtay Hukuk Dairelerince verilen ceza içerir kararlarına karşı da olağanüstü itirazda bulunabileceği belirtilmiştir²⁴.

Son olarak altını çizmek gerekir ki, 20.07.2017 kabul ve yürürlük tarihli 7035 sayılı Kanunun²⁵ 23. maddesi ile CMK ya eklenen ‘Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz yetkisi’ başlıklı 308/A maddesi uyarınca, bölge adliye mahkemeleri ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı, resen veya istem üzerine bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, sanığın lehine süre aranmaksızın, sanığın aleyhine ise kararın kendisine tesliminden 30 gün içerisinde kararı veren daireye itiraz edebilir. Kararına itiraz edilen ceza dairesi itirazı inceler yerinde görürse onar aksi halde reddeder; ret kararı kesindir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisine paralel düzenleme içeren, bu yeni hükmün, istinaf incelemesinde, kesin kararlar bir kere verildikten sonra hata tespit edilse dahi kararı veren makamca düzeltilemeyeceği dikkate alınarak; uygulamada büyük soruna yol açan hukuka aykırı durumları ortadan kaldırmak için ihdas edildiği belirtilmiştir²⁶. Öngörülen kurum, iki hususta

²² Mülga CMUK düzenlemesinde olağanüstü itiraz bakımından lehe veya aleyhe başvurulabileceği yönünde bir açıklık olmaması üzerine doktrinde; istisnai bir yol olduğu için sadece lehe kullanılabilmesi gerektiği savunulmuştur. Öztekin **Tosun**, “Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ceza Adaletinde Reformun İlkeleri Sempozyumu, İstanbul, 1973, s. 191, Benzer yönde **Kunter**, “Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar”, s. 592, CMK döneminde benzer yönde **Yenisey**, **Nuhoğlu**, a.g.e., s. 981, Kanımca amaç hukuka aykırılığın giderilmesi olduğu için, kanun koyucunun aleyhe de başvurulabileceğini öngörmesi daha doğru olmuştur.

²³ **Şahin**, **Göktürk**, a.g.e., s. 287.

²⁴ **Öztürk**, a.g.e., s. 752.

²⁵ Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerinin İşleyişinde Ortaya Çıkan Sorunların Giderilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

²⁶ **Yenisey**, **Nuhoğlu**, a.g.e., s. 979.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazından ayrılmaktadır. İlk olarak yetki şahsa -Başsavcıya- değil, makama -Başsavcılığa- tanınmıştır. İkinci olarak ise itiraz bir üst veya başka yargı makamınca -ceza genel kurulunca- değil, kararına itiraz edilen makamca -ilgili bölge adliye mahkemesi ceza dairesince- incelenmekte ve karara bağlanmaktadır.

Anlaşılabileceği üzere amaç içtihat birliğinin sağlanması değil, hukuka aykırılıkların düzeltilmesidir. Mercii kendi kararındaki hukuka aykırılığı kabul etmesinin ne kadar mümkün olabileceği de kurum uygulandıkça ortaya çıkacaktır. Doktrinde itirazın sadece kararı veren mercice incelenecek olması eleştirilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazında olduğu gibi, kararı veren mercice itiraz kabul edilmezse belirlenmiş bir üst makam tarafından incelenmesi şeklinde düzenleme yapılmasının daha uygun olacağı savunulmuştur²⁷.

Düzenlemede açıklık olmasa da, yetkili Başsavcılık, kararına itiraz edilen ceza dairesini ihtiva eden bölge adliye mahkemesinde bulunan Cumhuriyet Başsavcılığıdır. Zira 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 29. maddesine göre her bölge adliye mahkemesinde bir Cumhuriyet Başsavcılığı bulunmaktadır. İtiraza konu kararın teslim edileceği ve itiraz yetkisine sahip olan da, kararı veren ceza dairesinin yer aldığı bölge adliye mahkemesinde teşekkül eden Başsavcılıktır.

C. Hukuki Niteliği

Hem mülga CMUK yürürlükte iken hem de meri CMK zamanında, süreye bağlı olması, başvurabilen süje, kararın niteliği gibi kıstaslar temel alınarak, olağan-olağanüstü ayrımında fikir beyan edilmiştir. Aşağıda sırasıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazını, olağanüstü kanun yolu ve olağan kanun yolu olarak kabul eden görüşlere değinilecektir.

Olağanüstü İtiraz kanun yoluna başvurabilecek yegane süjenin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı olduğundan bahisle, bu kanun yolunun olağanüstü kanun yolu olduğu belirtilmiştir²⁸.

Olağan-olağanüstü kanun yolu ayrımını da benzer ölçüte göre yapan kabule göre ise; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı, sadece kesinleşmiş kararlara karşı başvurulabilen bir yol olması hasebiyle olağanüstü kanun yoludur²⁹. Görüş tutarlılığı açısından, sadece Yargıtay ceza dairesince verilmiş olan

²⁷ **Özbek vd.**, a.g.e., s. 777.

²⁸ **Öztürk**, a.g.e., s. 751.

²⁹ **Toroslu, Feyzioğlu**, a.g.e., s. 377; **Yenisey, Nuhoglu**, a.g.e., s. 980; **Özbek vd.**, a.g.e., s. 772; **Kunter**, "Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar", s. 586, Eleştiri niteliğinde kabul edilebilecek yönde Talas; kanun maddeleri yorumlandığında kesinleşmenin ölçüt kabul edilemeyeceği sonucuna ulaşmıştır. Keza temyiz ve istinaf kanun yolları sistematik açıdan olağan kanun yolları başlığı altında düzenlenmiş olmalarına karşın; kanun koyucu tarafından

onama kararlarına, bir başka deyişle verilmekle kesin olan kararlara karşı başvurulabileceğini kabul eder³⁰. Kurumun olağanüstü olduğunu kabul eden Yargıtay Ceza Genel Kurulu da; kesinleşmeyi kriter olarak almıştır³¹. Bununla birlikte Ceza Genel Kurulu yaklaşık 5 sene sonra verdiği başka bir kararda kesinleşmemiş ceza dairesi kararlarına karşı da kanun yolunun işletilebileceğini belirtmiştir³². Çelişkili kararlar dikkate alındığında kesinleşmenin bir kriter olarak kabul edilmesinin en azından Yargıtay açısından mümkün olmadığı söylenebilecektir. Kararlarla ilgili son olarak belirtmek gerekir ki; Yargıtay kesinleşmeyi, kararın aleyhine olağan kanun yollarına gidilememesine bağlamıştır. Böylece daha önce zikredildiği üzere kesinleşmesinin kriter alınması ile Yargıtay da kısır döngü içine girmiştir³³.

Kanunun sistematığı dikkate alındığında, kesinleşmemiş kararlara karşı olağan kanun yolları başlığı altında düzenleme yapıldığına, olağanüstü kanun yollarının ise kesinleşmiş kararlar için öngörüldüğüne dikkat çekilerek; kanun koyucunun tercihinin aksine bir yoruma imkan olmadığı belirtilmiştir. İlâveten söylenmiştir ki; kurumun olağanüstü oluşu, sadece kesinleşmiş hükümlere karşı

olağanüstü kanun yolu muamelesi yapılmış ve başvurunun kararın kesinleşmesine engel olduğu konusunda ayrıca düzenleme yapma ihtiyacı duyulmuştur. **Talas**, a.g.e., s. 163.

³⁰ **Kunter**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1151, Benzer yönde Şahin/Göktürk'e göre, Yargıtay ceza dairesince verilmiş olan bozma kararı kesinleşmiş değildir ve bu sebeple olağanüstü itiraza konu olmaz. Böyle bir kabul ve uygulama, Ceza Genel Kurulunun uygulama birliği oluşturmasına da engel teşkil etmez. Zira Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, karar bir şekilde kesinleştiikten sonra da olağanüstü itiraz yoluna başvurabilecektir. Ayrıca daha yerel mahkeme ile Yargıtay ilgili ceza dairesi arasındaki uyumsuzluk çözülmemiş ve hukuki yollar tükenmemiştir. Her kararın olağanüstü itiraz kanun yoluna sokulması bu kurumun istisnai özelliğini ortadan kaldıracaktır. **Şahin, Göktürk**, a.g.e., 289 vd. Bu görüşe karşılık olarak söylenebilir ki: Öncelikle sanığın aleyhine başvuru için 30 günlük hak düşürücü süre öngörüldüğü için, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca her koşulda sonradan olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulabileceği söylenemez. Yukarıda savunulan görüşün kabulü halinde kanun koyucu tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılına verilen yetkinin kullanılması engellenmiş olacaktır. Ayrıca aşağıda devam eden bölümlerde açıklandığı üzere Yargıtay Ceza Genel Kurulunca verilen kararda, bozma dahil her türlü Yargıtay Ceza dairesi kararına itiraz edilebileceği, ilk derece mahkemesince direnme kararı verilebileceği, zaten her halükarda dosyanın Ceza Genel Kurulu önüne geleceği belirtilmiştir.

³¹ “Bir kanun yolunun olağan mı, olağanüstü mü olduğunu belirlemek için, verilen kararın kesin olup olmadığına bakmak gerekir. Kararın kesin olmaması bir başka makamca denetlenmesi öngörüliyorsa, olağan kanun yolu, kararla için sonuçlanmasa, uyumsuzluğun çözümlenmesi benimseniyorsa, yani denetim olanağı kapatılıyor, ancak yine de hata olasılığına karşı bazı makam veya kişilere kanun yoluna başvurabilmek olanağı tanıınıyorsa olağanüstü kanun yolu söz konusudur.” **Yargıtay CGK 1993/11 E., 1993/151 K., 10.05.1993** www.kazanci.com.tr

³² “Yargıtay C. Başsavcılığı itirazı kesinleşmiş olsun ya da olmasın, temyiz incelemesi sonucunda, Ceza Dairelerinin verdikleri tüm kararlara karşı gidilebilen...” **Yargıtay CGK 1997/175 E., 1997/196 K., 14.10.1997** www.kazanci.com.tr

³³ Kabul edilen bu anlayışa eleştiri, ‘Kanun yollarının olağan-olağanüstü ayrımı’ başlıklı I. kısım A bölümünde açıklanmıştır.

gidilebilmesinde değil aynı zamanda münhasıran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından başvurulabilmesi, sanık lehine olduğu hallerde süre sınırına tabi tutulmaması özelliklerinde temellenir³⁴.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, mülga CMUK yürürlükte iken verdiği bir kararda; kurumun olağanüstülüğünü kabul ederken, kesinleşme dışında başvuran süreye ve başvurunun etkisine temas etmiştir³⁵.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazının olağan kanun yolu olduğu görüşlerinden biri, mülga CMUK yürürlükte olduğu zaman savunulmuştur. Buna göre kanun yoluna, diğer tüm olağan kanun yollarında olduğu gibi, kesinleşmemiş kararlara karşı, belirli bir süre içinde başvurulabilecektir³⁶. Aynı yönde lehe başvuruda her ne kadar süre aranmasa da, aleyhe başvuru için 30 günlük sürenin öngörülmesi sebebiyle aslında kesinleşmemiş kararlara karşı başvurulabildiğine dikkat çekilerek olağan kanun yolu olduğu yorumu da yapılmıştır³⁷. Bu kabule ekleme niteliğinde benzer bir anlayışa göre; kanun yollarının tasnifinde temel husus, başvurunun süreye bağlı olup olmaması noktasındadır. Süreye bağlı bir yol öngörülmüş ise, ancak bu sürenin sona ermesiyle karar kesinleşmiş olur. Olağanüstü itirazı düzenleyen madde metninde, cezanın ertelenmesine ilişkin herhangi bir hüküm konulmamasının sebebi de, zaten kesinleşmemiş bir kararın mevzu bahis olmasındandır. Sadece Başsavcı tarafından başvurulabilir olması da kurumu olağanüstü kılmaz; zira bir kanun yolunun

³⁴ Arslan, a.g.e., s. 112-113, Bu görüşe eleştiri niteliğinde sayılabilecek yönde Talas, kanunun sistematığının esas alınmasının mümkün olmadığını savunmaktadır. Zira bölüm başlıkları haricinde olağan-olağanüstü ayrımını temellendirecek bir husus kanundan çıkarılamaz. Talas, a.g.e., s. 163.

³⁵ “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazının, ölçüt olarak “kesinleşme” alındığında olağanüstü bir yasa yolu bulunduğu ilişkindir. Yine bu konuda getirilen diğer bir ölçüt, eğer bir karar aleyhine, ilgili herkes tarafından, gerek maddi gerekse hukuka aykırılık iddiası ile bir yasal çareye başvurulabiliyorsa, bu olağan bir yasa yoludur. Olağanüstü yasa yolu ise ancak olağan yasal çareler tükenince gidilebilen ve yalnızca sonuca etkili bir hukuki sorunun incelenebileceği yasal son çaredir. Bu ölçüte göre de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı olağanüstü bir yasa yoludur.” Yargıtay CGK 1998/6-18 E., 1998/91 K., 17.03.1998 www.kazanci.com.tr, Meri CMK döneminde de aynı karara atuf yapılarak, kurumun olağanüstü olduğu kabulüne yer verilmiştir: “Ceza Genel Kurulunun 17.03.1998 gün ve 18-91 sayılı kararında belirtildiği üzere, Yargıtay C.Başsavcılığının Ceza Dairelerinin kararlarına karşı itirazı, olağanüstü bir yasa yolu olup” Yargıtay CGK 2010/9-64 E., 2010/85 K., 13.04.2010 www.lexpera.com.tr

³⁶ Alacakaptan, a.g.e., s. 290, Olağan-olağanüstü değil kanun yolu-hukuki çare ayrımı yapan Ersoy; kesinleşmeyi önleyen erteleyici etkiye sahip olduğundan bahisle olağanüstü itirazı kanun yolu kabul eder ve kararın kesinleşmesini engellediğini savunur. Kanun maddesinde hükümlü değil sanık ibaresinin yer alması, kararın kesinleşmediği yönünde bize yol gösterir. Karar ancak Başsavcı tarafından başvurulmayacağı yönünde açıklama yapıldığında, ilamın Başsavcıya tesliminden sonra 30 günlük sürenin geçmesiyle veya nihayet Ceza Genel Kurulunca itirazın reddedilmesiyle kesinleşir. Ersoy, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın İtiraz Yetkisi”, s. 93.

³⁷ Ünver, Hakeri, a.g.e., s. 809.

olağanüstülüğü süreye bağlı olmamasından, buna bağlı olarak da kesinleşmiş bir karara karşı gidilebilmesinden kaynaklanmaktadır³⁸.

Süreye bağlı olarak kesinleşmeyi esas alarak dile getirilen görüşler CMUK'un yürürlükte olduğu zaman kabul edilebilirse de; şu anda eleştiriye açık oldukları söylenebilir. Mülga kanun madde 322 ile düzenleme altına alınan olağanüstü kanun yoluna başvuruda, sanığın lehine veya aleyhine ayırım yapılmaksızın ilamın kendisine verildiği andan itibaren 30 gün içerisinde Başsavcının itiraz edebileceği belirtilmişti. Ancak CMK düzenlemesinde aleyhe başvuruda 30 günlük bir hak düşürücü süre ihdas edilmiş olmasına rağmen, sanığın lehine başvuruda süre aranmayacağı açıkça zikredilmiştir. Ceza dairesi karar ilamı Başsavcıya ulaştığında kararın kesinleşmediği kabul edilse bile, 30 günlük sürenin sonunda karar kesinleşecektir. Buna rağmen daha sonra sanığın lehine olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulabilecektir. Aynı kanun yolunun sanığın aleyhine olduğunda olağan, lehine olduğunda ise olağanüstü olduğu kabulü de mümkün değildir. Süreye bağlı kesinleşmenin esas alındığı görüşün tutarsızlığı da bu noktadadır.

Aksi yönde karma bir görüş ise, bir kanun yolunun bazı hallerde olağan bazı hallerde ise olağanüstü olabileceğini kabul etmektedir. Ceza dairesi tarafından verildiği anda kesinleşen onama kararları aleyhine gidildiğinde olağanüstü, yerel mahkemece direnilip tekrar yargılamaya konu olabileceği için verilmekle kesinleşmeyen kararlara karşı başvurulduğunda ise olağan kanun yolu olduğu savunulmuştur³⁹. Anılan fikre eleştiri niteliğinde fakat kararın mahiyetini değil başvurunun sanık açısından doğurduğu sonuçları dikkate alan görüşe göre; itirazın lehe-aleyhe ayrımı, olağan-olağanüstü kanun yolu tespitinde kullanıldığında, ceza dairesince karar verildiği anda bazı durumlarda kesinleşme diğer hallerde kesinleşmeme sonucuna ulaşılmaktadır ki bu da hem belirsizlik yara-

³⁸ **Yurtcan**, a.g.e., s. 615, Talas da süreyi esas alarak olağan kanun yolu olduğunu kabul etmiş; ister lehe ister aleyhe olsun ilamın tesliminden itibaren 30 günlük sürenin sonunda veya Başsavcı tarafından başvurunun yapılmayacağı yönünde bir açıklama yapıldığı anda ceza dairesinin kararının kesinleşeceğini savunmuştur. **Talas**, a.g.e., s. 164, Görüşe aksi yönde Kunter; süre öngörülmesinin her halükarda sanık açısından lehe bir durum yaratmayacağını; keza tutuklama hakkında verilen bir karar açısından süre öngörülmesinin zarar meydana getirebileceğini belirtmiştir. Bu gibi durumlarda daha faydalı olacağı için olağanüstü kanun yollarında süre öngörülmebileceğini; sırf süreli diye Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı kurumunun olağan kabul edilemeyeceğini savunmuştur. Nurullah **Kunter**, Ceza Muhakemesi Hukuku, 9. bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 1989, s. 1014.

³⁹ **Tosun**, "Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanun yollarının Çeşitleri", s. 19, Aynı görüşü benimseyen **Akkaya**, bozma kararlarına karşı olağan, red, onama ve düşme kararlarına karşı olağanüstü olmak üzere, iki farklı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı kurumu öngörülmesi gerektiğini savunmuştur. Çetin **Akkaya**, Öğreti ve Yargısal Uygulamalar Işığında Kanun Yararına Bozma ve Yargıtay C. Başsavcısının İtiraz Yetkisi, Ankara, Kartal Yayıncılık, 2007, s. 2, Görüşe eleştiri olarak Kunter, Yargıtay ceza daireleri tarafından verilen kararların kural olarak kesin olduğu ve böyle bir ayırıma gidilmesinin doğru olmadığını savunmuştur. **Kunter**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1014.

tabilecektir hem de zamanaşımı bakımından sanık aleyhine bir sonuç ortaya çıkabilecektir⁴⁰. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazını hem olağan hem olağanüstü olarak kabul eden başka bir görüşün eleştiriye cevap niteliğindeki kabulüne göre; 30 günlük süre öngörülmüş olması kesinleşmeyi engeller. Böylece farklı kesinleşme tarihleri ortaya çıkmaz, ancak 30 gün içerisinde başvurulduğunda karar daha kesinleşmediği için olağan, 30 günlük sürenin sonrasında başvurulduğunda ise kesinleşme mevzu bahis olduğundan olağanüstü sayılması gerekmektedir⁴¹.

Kesinleşmenin neden esas alınamayacağına ilişkin değerlendirme yukarıda yapılmıştır. Süre temelli bir görüş de isabetli olmayacaktır. CMK düzenlemesinde olağanüstü itiraz hem süreli hem süresiz öngörülmüştür. Süre nazara alındığında aynı kesinleşme bahsinde olduğu gibi kurum hem olağan hem de olağanüstü sayılabilecektir. Kanımca, başvuru yetkisi münhasıran Başsavcıya verildiği için olağanüstü kanun yoludur. Başka bir deyişle olağanüstü olduğu sağlayacak kıstas, kanun yolunun işletilebilme yetkisinin belirli kişilere verilmesidir. Olağanüstü olarak kabul edilen kanun yararına bozma için Adalet Bakanlığına bu yetki tanınmışken, yargılamanın yenilenmesi bakımından da, CMK madde 317'nin genel hükümlere gönderme yapmasının yanı sıra CMK madde 313 ile belirli kişilerin de istemde bulunabileceği kuralı ihdas edilmiştir.

Son bir noktanın altını çizmek gerekir ki; kıstas olarak kabul edilmeyen kesinleşmenin ne zaman olacağıdır. Zamanaşımı ve infaz açısından sorun çıkarılabileceği için, ilamın Başsavcıya verilmesinden itibaren 30 günlük süre içerisinde ve bu 30 günlük süre içerisinde başvuru yapılırsa Ceza Genel Kurulunca karar verinceye kadar kesinleşme mümkün olmamalıdır. Son kısımda üzerinde durulacağı üzere, Ceza Genel Kurulu tarafından ceza dairesinin yerine geçilerek verilen bozma kararlarında yerel mahkeme direnebileceği için, bu tip kararlar açısından da kesinleşme olmaz.

II. OLAĞANÜSTÜ İTİRAZ KANUN YOLUNUN TATBİKİ

A. Uygulanabilmesi İçin Gereken Şartlar ve İstisnaları

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından itiraz yoluna başvurulması için kanunen aranan belirli şartlar, kuruma ilişkin açıklamalar yapılırken de zikredilmiştir. Olağanüstü itiraz, hukuka aykırılık iddiasıyla ceza dairelerince verilen kararlara karşı, lehe istisna olmak üzere aleyhe başvuruda 30 gün içerisinde kullanılması gereken bir yoldur. Anılan bu şartlarla birlikte bu bölümde bir de istem kavramı üzerinde durulacaktır. Başsavcı istemle bağlı olmadan hareket edebilirken; istemin şart olarak kabulü mümkün değilse de uygulamada Başsavcının harekete geçirilmesi noktasında sıklıkla kullanılan bir yöntem olduğu için, bu bölüm altında inceleme konusu yapılmıştır.

⁴⁰ Talas, a.g.e., s. 164.

⁴¹ Doğan Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 4. bs., Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2010, s. 576.

1. Ceza Dairesi Kararı

Olağanüstü itiraz kanun yolu, sadece Yargıtay Ceza Daireleri tarafından verilen kararlara karşı kullanılabilir⁴². Kesinleşmeyi olağanüstülüğün temeli sayan görüşün de üzerinde ısrarla durduğu gibi, ceza dairelerince verilen hem bozma hem onama kararlarına karşı uygulanabilirliği tartışma konusu olmuştur.

Kanun yolunu öngören maddede bir ayırım öngörülmediği için, dairelerce verilen bozma veya onama, her karara karşı başvurulabilecektir⁴³. Karşı görüş olarak ise; bozma kararından sonra bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin direnme hakkı olduğuna ve bu sebeple kararın kesinleşmediği nazara alınarak olağanüstü itiraz yoluna başvurulamayacağına dikkat çekilmiştir⁴⁴. Ayrıca bozma kararı sonrası bölge adliye mahkemesi ceza dairesince yargılamaya başlanırsa, Başsavcının itirazı sonucunda dosyanın akıbetinin ne olacağı belirsizdir; olağan işleyen sürecin olağanüstü bir yolla engellenmesi bu gibi sorunlara yol açabilecektir⁴⁵. Ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından 2007 yılında verilen kararda, bozma kararına karşı da olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulabileceği, bununla birlikte bozma kararı daha kesinleşmediğinden ilk derece mah-

⁴² Yargıtayın da kabul ettiği üzere kanunen bir düzenleme bulunmadığından, yerel mahkemenin direnmesi üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulunca verilen kararlara karşı olağanüstü itiraz kanun yolu işletilemez: “Gerek yerel mahkemelerce verilen direnme kararlarının temyizi, gerekse Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının Yargıtay Ceza Dairelerinden birinin kararına yönelik itirazı üzerine Ceza Genel Kurulunca verilen kararlara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi olduğuna dair kanuni bir düzenleme bulunmaması nedeniyle, İstanbul 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nin 02.07.2013 gün ve 2012/1377-2013/463 sayılı direnme hükmününün temyiz incelemesi sonucunda Ceza Genel Kurulunca verilen 23.06.2015 gün ve 2013/700-2015/241 sayılı karara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının CMK’nun 308. maddesi uyarınca itiraz kanun yoluna başvurma yetkisinin bulunmadığı kabul edilmiştir. Bu itibarla; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun kararına karşı 5271 Sayılı CMK’nun 308. maddesi uyarınca itiraz kanun yoluna başvurulamayacağından, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının esası incelenmeksizin saptanan ön sorun sebebiyle reddine karar verilmiştir.” **Yargıtay CGK 2015/7-911 E., 2016/1 K., 19.1.2016** www.kazanci.com.tr

⁴³ **Öztürk**, a.g.e., s. 752; **Ünver, Hakeri**, a.g.e., s. 811; **Talas**, a.g.e., s. 164.

⁴⁴ **Öztürk**, a.g.e., s. 752, Benzer yönde Yenisey/Nuhoğlu şu eklemeyi yapar: Her ne kadar kural olarak bozma kararına karşı olağanüstü itiraz kanun yoluna gidilemeyecek ise de, mahkemenin bozma kararına ilk derece veya bölge adliye mahkemesince uyma mecburiyeti mevzu bahis ise istisnai olarak anılan kanun yoluna başvurulabilir. **Yenisey, Nuhoğlu**, a.g.e., s. 981, Anılan bu görüşlere eleştiri niteliğinde, kesinleşmemiş kararlara karşı da olağanüstü itiraz yoluna başvurulabileceğini savunan Talas; sırf yerel mahkemece direnme ve dosyayı inceleme hakkı mevcut olduğu için hukuka aykırı bir hususun tespitinin ertelenmemesi gerektiğini savunmuştur. **Talas**, a.g.e., s. 167, Talas’la aynı görüşte olan Ersoy ek olarak; itiraz sonrası dosya Ceza Genel Kuruluna geldiği için, aslında direnmenin yerel mahkeme yerine Başsavcı tarafından kullanıldığının kabul edilebileceğine dikkat çekmektedir. **Ersoy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi”, s. 104.

⁴⁵ Arslan görüşüne ek olarak der ki; bozma kararına itiraz edilememesi halinde hukuka aykırı bir kararın kesinleşmesine sebebiyet verilebileceği için, bozma kararları açısından da ayrıca bir süre sınırının öngörülmesiyle sorun çözülebilir. **Arslan**, a.g.e., s. 127.

kemesinin bu karara direnebileceği ve bu halde dosyanın artık Ceza Genel Kurulunca incelenip karara bağlanacağını hüküm altına alınmıştır⁴⁶. Aykırı görüş, bozmadan sonra bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin direnip direnmeyeceği yönündeki kararının beklenmesi gerektiği yönündedir; zira direnme halinde zaten dosya Ceza Genel Kurulu tarafından incelenerek hukuka aykırılık ortadan kaldırılacaktır⁴⁷. Bozma üzerine dosya her halükarda Ceza Genel Kurulu önüne gelecekse de, bu durum Başsavcı tarafından tespit edilmiş veya edilecek hukuka aykırılıkların Kurula bildirilmesine engel olmamalıdır; bu sebeple görüşe katılmak mümkün değildir.

Kanunun sistematığına göre olağanüstü kanun yolları başlığı altında düzenlenmiş olsa dahi, muhakemenin uzamaması, yorumda ve uygulamada birliğin sağlanabilmesi adına, kesinleşmemiş olsa dahi bozma kararlarına karşı da olağanüstü itiraz kurumunun uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Kanunda yapılacak bir değişiklikte olağanüstü itiraz kanun yolunun olağan kanun yolları başlığı altında tanımlanması ile istenen amaca ulaşılabilecektir; zira kanuni düzenleme hangi kararlara karşı başvurulabileceği noktasında açık değildir⁴⁸.

Bozma kararı sonrası yerel mahkemece tekrar yargılamaya başlandığında, Başsavcının itirazının soruna yol açacağı aşıkardır. Ceza dairesi kararına karşı 30 gün içerisinde olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulması halinde, zaten dosya yerel mahkemeye inmeyeceğinden uygulamada bir sorun çıkmayacağı düşünülse bile; sanığın lehine itirazda süre sınırı olmaması da dikkate alındığında, yerel mahkemece (BAM) yargılama başladıktan sonra Başsavcı itiraz ederse akıbet ne olacaktır? Herhalde uygulamada pek de rastlanmayan bu durum için kanun koyucu gibi Yargıtay tarafından da herhangi bir çözüm öngörülmemiştir. Bununla birlikte Başsavcı tarafından tespit edilen hukuka aykırılığın ortadan kaldırılması adına; inceleme de her halükarda - direnme halinde veya itirazda - Ceza Genel Kurulu tarafından yapılacağı için, bozma kararlarına karşı da başvurulabileceği kabulü yerindedir.

Ceza dairelerince verilebilecek başka bir karar türü, göreve ilişkindir. Dairelerce verilen görevsizlik kararlarına karşı olağanüstü itiraz kurumu işletilemeyecektir. Keza Yargıtay ceza daireleri arasındaki görev uyuşmazlıkları 2797 sayılı Yargıtay Kanunu madde 17 kapsamında çözümlenmektedir⁴⁹. Yargıtay iç işleyişi ile alakalı, muhakemenin sükelerini ilgilendirmeyen daireler arası görev

⁴⁶ **Yargıtay CGK 2006/8-179 E., 2007/57 K., 06.03.2007**, “*Yargıtay Ceza Dairelerince verilen bozma kararlarında dahil tüm kararlarda esaslı hukuka aykırılık olduğunu düşünen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, lehe itirazda süre şartı olmaksızın, resen veya istem üzerine bu kararlara karşı itiraz kanun yoluna başvurabilir.*” **Yargıtay CGK 2013/7-314 E., 2013/394 K., 01.10.2013**, **Yargıtay CGK 2011/3-49 E., 2011/28 K., 29.03.2011** www.lexpera.com.tr

⁴⁷ **Ünver, Hakeri**, a.g.e., s. 811.

⁴⁸ **Centel, Zafer**, a.g.e., s. 873.

⁴⁹ Madde uyarınca ceza daireleri arasındaki görev ve işbölümü uyuşmazlıklarını karar bağlama yetkisi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulundadır.

uyuşmazlıkları açısından, olağanüstü itiraz kurumunun işletilmesi mümkün olmayacaktır⁵⁰. Görevin kamu düzeni ile ilgili sayılacağı kabulüyle Yargıtay da aynı doğrultuda karar vermiştir⁵¹.

Mülga CMUK yürürlükte iken; olağanüstü itirazı ihdas eden kanun maddesinde özel bir ayırım yapılmadığı da dikkate alınarak, yetki uyuşmazlıklarına ilişkin ceza dairesi kararlarına karşı da Başsavcının itiraz edebilmesi gerektiği savunulmuştur⁵². Karşı yönde ise, temyiz kanun yoluna başvurulmaksızın Yargıtay ceza daireleri önüne gelen yetki uyuşmazlıklarında, verilen kararlara itiraz edilemeyeceği belirtilmiştir⁵³. Yetki uyuşmazlığını çözen kararların beyan edici niteliğine dikkat çeken Yargıtay; olağanüstü itirazın sistematik olarak temyiz kanun yolu ile birlikte ihdas edilmiş mülga CMUK düzenlemesini de nazara alarak; ancak temyiz sonucu verilen kararlara karşı Başsavcının itiraz edebileceğini belirtmiştir⁵⁴. CMUK düzenlemesinin aksine CMK’da olağanüstü itiraz, temyiz ile birlikte ihdas edilmiş değildir. Madde 308 ile herhangi bir ayırım da yapılmadığından, yetki uyuşmazlığını çözen ceza dairesi kararları aleyhine de itiraz

⁵⁰ Centel, Zafer, a.g.e., s. 873.

⁵¹ “Bu ve benzeri kararlarda; Yargıtay Daireleri arasındaki ilişkinin gerçek anlamda bir görev değil, işbölümü ilişkisi olduğu öteden beri kabul edilegelmekte; Ceza Daireleri arasında işbölümüne ilişkin olarak ortaya çıkabilecek benzer uyuşmazlıkların çözümü, Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu’nca idari görev cümlesinden olmak üzere karara bağlanmaktadır. Bu kabulün doğal sonucu olarak ceza yargılaması müessesesi olan “görev” kamu düzenini ilgilendirdiği ve kamu davasının taraflarının takip ve denetimine tabi bulunduğu halde, Ceza Daireleriyle ilgili “işbölümü”nin, Yargıtay’ın iç düzenini ilgilendirdiği ve tarafların takip ve denetimine konu olamayacağı kabul edilmektedir.” Yargıtay CGK 2007/1-38 E., 2007/44 K., 20.02.2007 www.kazanci.com.tr

⁵² Erem, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, s. 595.

⁵³ Arslan, a.g.e., s. 125.

⁵⁴ “Madde itibarıyla çıkan uyuşmazlıkları çözümleyen merci kararı niteliği itibarıyla “beyan” edicidir. Bu nedenle kesin olan merci kararına mahkemelerin direnme hakkı yoktur. Davayı görmekle yetkili kılınan mahkeme, merciin verdiği karardaki hukuki tavsifi ile bağlı olmayıp, yargılama sonucunda ortaya çıkan suç niteliğine göre hüküm vermekle yükümlüdür. CMUK. nun 305. maddesi gereğince; “ceza mahkemelerinden verilen hükümler temyiz olunabilir”. Başka başka ağır ceza mahkemeleri çevrelerindeki iki adliye mahkemesi arasında madde yönünden çıkan yetki uyuşmazlığını kanun gereği Üçüncü Ceza Dairesi çözümlerse de, bu kararı “beyai nitelikte”dir. Yapılan inceleme, temyiz incelemesi değildir. Nasıl ki; Mer’iyet Kanununun 36. maddesi gereğince, bir ağır ceza mahkemesi çevresi içinde iki adliye mahkemesi arasında çıkan görev uyuşmazlığı nedeniyle o yer ağır ceza mahkemesinin verdiği kararlar kesin olup temyiz edilemiyorsa, “müşterek yüksek görevli” mahkeme olması nedeniyle Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesi’nin aynı şekilde “merci tayini” suretiyle verdiği kararlarda kesindir. Hüküm (son karar) niteliğinde olmadığından bu kararın temyiz kabiliyeti yoktur. Temyiz kabiliyeti olmayan bir kararın kanun gereği Yargıtay’ın bir dairesince verilmiş olması halinde dahi Cumhuriyet Başsavcılığı’nun itirazına konu yapılması mümkün değildir. Zira Cumhuriyet Başsavcılığı’na, ceza dairelerinden birinin kararına itiraz yetkisi veren CMUK. nun 322. maddesi anılan Kanununun “kanun yolları” başlıklı üçüncü kitabın “teyiz” başlıklı üçüncü faslında yer almıştır. Cumhuriyet Başsavcılığı ancak, Ceza Dairelerinin temyiz incelemesi sonunda verdiği kararlara itiraz edebilir.” Yargıtay CGK 1988/251 E., 1988/301 K., 27.06.1988 www.kazanci.com.tr

edilebilmelidir. Yetki uyuşmazlığını çözen kararların kesin olarak kabul edilmesi de sonucu değiştirmez; zira onama kararları da kural olarak verildiği andan kesindir ancak onlara karşı olağanüstü itirazın işletilebileceği Yargıtay tarafından kabul edilmiştir.

İstinaf ve temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen kararlara karşı CMK madde 309 uyarınca Adalet Bakanlığı kanun yararına bozma yolunu işlettiğinde, bozma kararını verecek mercii Yargıtay ilgili ceza dairesidir. Bu noktada ceza dairesi tarafından verilen bozma kararına karşı olağanüstü itiraz kanun yolunun işletilmesi mümkün mü sorusunun cevabı üzerinde durmak gerekmektedir.

Kanun yararına bozma ile inceleme konusu olağanüstü itiraz, birbirlerini denetleme amaçlı ihdas edilmiş kanun yolları olmamakla birlikte; madde 308'de engelleyen açık bir hüküm olmaması sebebiyle, kanun yararına bozma işletilerek ceza dairesinde verilen bozma kararına karşı da Başsavcının itiraz edebileceği belirtilmiştir⁵⁵. Kanun yararına bozma kurumunu düzenleyen maddenin son fıkrasında ortaya konan bozma kararlarına direnilemeyeceği hükmünün ise yerel mahkemeleri kapsadığı, Başsavcılığı engelleyemeyeceğine de dikkat çekilmiştir⁵⁶. Ekleme gerekir ki, yukarıda bahsi geçen, bozma kararlarına karşı olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulamayacağını savunan görüşler, kanun yararına bozma kararlarını kapsamayacaktır. Zira bu yöndeki görüşlerin temel noktası yerel mahkeme bozma kararına direneceğinden ve böylece karar kesinleşmediğinden başvuru yapılamayacağı idi. 309. Maddenin son fıkrasına göre kanun yararına bozma kararları yapıları itibariyle verildikleri anda kesinleşmektedir.

2. Hukuka Aykırılık

Bu bölümde incelenen konulara dikkat edildiğinde, yine ceza dairesi tarafından verilen çeşitli kararlar mevzu bahis olduğu görülebilecekse de, bir önceki bölümden farklı olarak burada kararların içeriğine yönelik bir araştırma ve sonuç çıkarma yapılmıştır.

Her ne kadar kanunda açıkça ortaya konulmuş olmasa da itiraz edilen ceza dairesi kararında bir hukuka aykırılık tespit edilmiş olmalıdır⁵⁷. Aksi halde kurumun işletilmesinde bir hukuki yarar da bulunmazdı. Yargıtay ilaveten istisnai bir yol olması sebebiyle esaslı hukuka aykırılık aramıştır⁵⁸.

⁵⁵ Arslan, a.g.e., s. 125.

⁵⁶ Ünver, Hakeri, a.g.e., s. 818.

⁵⁷ Öztürk, a.g.e., s. 751.

⁵⁸ "Yargıtay Ceza Dairelerince verilen bozma kararlarında dahil tüm kararlarda esaslı hukuka aykırılık olduğunu düşünen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, lehe itirazda süre şartı olmaksızın, resen veya istem üzerine bu kararlara karşı itiraz kanun yoluna başvurabilir." Yargıtay CGK, 2013/7-314 E., 2013/394 K., 01.10.2013 www.lexpera.com.tr

Kanun yollarına başvuru kapsamında hukuka aykırılığın tanımına kanunda sadece CMK madde 288’de rastlanmaktadır. Hukuka aykırılık bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması halinde ortaya çıkacaktır.

Olağanüstü itirazı öngören kanun maddesinde herhangi bir sınırlama bulunmadığı için; Başsavcı kendisinin belirleyeceği herhangi bir hukuka aykırılık iddiası ile başvurusunu yapabilir görüşü savunulmuştur⁵⁹.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılacak itiraz ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunda yapılacak incelemenin sadece hukuki soruna ilişkin hukuka aykırılıklara yönelik olabileceği belirtildiği gibi⁶⁰; aksi de savunulmuştur⁶¹. Aksini savunan görüşe göre, kurulacak hükmün hukuki niteliğinin oluşabilmesi için hem maddi hem de hukuki boyutunun sağlıklı tespitine ihtiyaç duyulmaktadır; eksik, hatalı fiili saptamalar üzerinden sağlıklı karar verilemeyeceği aşikardır⁶². Hukuki olanların yanı sıra maddi hukuka aykırılıkların da itiraz konusu olabileceği CMK’nın hükümet tasarısında, olağanüstü itiraz kanun yolunu öngören tasarının 343. maddesinin gerekçesinde de ortaya konmuştur⁶³. Yargıtay Ceza Genel Kurulu aynı doğrultuda verdiği bir kararla; itiraz üzerine suçla ilgili inceleme yapılabileceğini belirterek, maddi hukukla ilgili olanlar da dahil tüm hukuka aykırılıkların tespit edilebileceği kuralını getirmiştir⁶⁴. Yargıtay ceza daireleri ve Ceza Genel Kurulu’nca bir dosya hakkında esasın inceleme sırasında, delillere vasıtasız olarak ulaşma imkanı olmadığı için maddi meselelere ilişkin değerlendirme yapılması mümkün görülmemiştir⁶⁵. Bu nedendir ki temyiz kanun yolunda CMK madde 294 ile de öngörüldüğü üzere sadece hukuki yönden denetim mümkündür. Bununla birlikte temyiz incelemesindeki amaç, içtihat birliğini sağlayarak hukukun gelişmesine vesile olmakla birlikte

⁵⁹ **Taner**, a.g.e., s. 397, Mülga CMUK yürürlükte iken yapılan bu yorumun halen geçerliliğini koruduğu söylenebilecektir. Zira CMK düzenlemesinde de başvuru nedenleri bakımından herhangi bir sınırlama öngörülmemiştir.

⁶⁰ CMUK yürürlükte olduğu dönemde öne sürülen bir görüşte Ceza Genel Kurulunca yapılacak incelemenin sadece hukuki bakımdan olacağı belirtilmiştir. **Tosun**, “Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, s. 188.

⁶¹ Arslan’a göre Hukuka aykırılık hukuki soruna ilişkin olabileceği gibi, maddi soruna bir başka deyişle ispat sorununa ilişkin de olabilecektir. **Arslan**, a.g.e., s. 130.

⁶² **Arslan**, a.g.e., s. 130, Benzer yönde Günay’a göre itiraz nedenlerinin açık bir şekilde gerekçeleriyle ortaya konulması gerekmektedir. **Günay**, a.g.e., s. 335.

⁶³ “İtiraz, daire kararında gerek maddi ve gerek usul hukukuna aykırı olduğu saptanan hususlara yönelik olabilir. İtiraz nedenlerinin açık ve gerekçeleriyle yazılı olarak bildirilmesi gerekir.”

⁶⁴ “Ceza Genel Kurulu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca gösterilen itiraz nedenleri ile bağlı olmadan, itiraza gelinen sanık ve suç ile ilgili olarak inceleme yapmakta ve tespit ettiği tüm hukuka aykırılıkları bozma nedeni yapabilmektedir.” **Yargıtay CGK 2012/16.HD-1298 E., 2013/418 K., 22.10.2013** www.kazanci.com.tr

⁶⁵ Sami **Selçuk**, Karşıoyların Hukukumuzda Tartışılan Hükümler ve İçtihatlar, Ankara, Turhan Kitabevi, 2001, s. 85.

adaleti de sağlamaktır⁶⁶. Bu amaçların olağanüstü itiraz sonucu Ceza Genel Kurulu tarafından yapılacak denetim sırasında da benimsenebileceğini söylemek mümkündür. Tüm bu amaçlara uygun denetimde ise, hem hukuki hem de maddi hukuka aykırılıklar değerlendirilebilmelidir. Denetimin elverdiği ölçüde maddi hukuka aykırılıklara ilişkin inceleme yapılmalıdır. Son olarak CMK madde 294 ile getirilen düzenlemenin temyiz kanun yoluna dair olduğuna dikkat edilirse; olağanüstü itiraz açısından yapılan bu çıkarım önünde kanuni bir engel olmadığı sonucuna da varılabilir.

Yargıtay ceza daireleri tarafından verilen tutuklama gibi işin esasına ilişkin olmayan kararlar söz konusu olduğunda, olağanüstü itiraz kurumunun işletilebilmesi mümkün müdür sorusunun cevabı olarak; Yargıtay Ceza Genel Kurulu, tutuklama kararlarına ilişkin CMK madde 267 ve devamında öngörülen itiraz kanun yolunun işletilebileceğini; olağanüstü itirazın, sadece tutuklama kararına karşı işletilebilecek kadar geniş yorumlanamayacağını vurgulamıştır⁶⁷. Yargıtay'ın işaret ettiği itiraz kanun yolunun bazı durumlarda tatbikinin mümkün olmadığı iddiasıyla karar eleştirilmiştir. İtiraz kurumunun Yargıtay ceza daireleri kararlarına karşı kullanılabilmesini öngören CMK madde 268/3-e bendine dikkat çekilerek, dairenin esas mahkeme olarak görev yapmasının şart koşulduğu hatırlatılmıştır. Bu nedenle temyiz incelemesi sonucunda ceza dairesince verilen tutuklulukla ilgili kararlar açısından itiraz kanun yoluna gönderme yapıl-

⁶⁶ Hamide **Zafer**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Sebebi Olarak Emredici Usul Kurallarına Aykırılık”, Prof. Dr. Aydın Aybay’a Armağan, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 339.

⁶⁷ *“Bu düzenlemeler ışığında değerlendirme yapıldığında; tutukluluğun devamına ilişkin kararların ister ilk derece mahkemesi, isterse Yargıtay ilgili Ceza Dairesi tarafından verilmiş olsun, aynı Yasanın 104. maddesi anlamında bir karar oldukları ve dolayısıyla temyize değil, anılan Yasanın 104/2-3, 267 ve 268. maddelerine göre itiraza tabi oldukları anlaşılmaktadır... Madde metnindeki anlatımın ayrıksı bir ifade içermemesi nedeniyle, Yargıtay Ceza Dairelerince verilecek her türlü kararlara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından “olağanüstü itiraz yasa yolu”na gidilebileceği, bu bağlamda, esas hükümle birlikte verilen tutukluluğun devamı kararlarının da itiraz yasa yoluna konu edilebileceği düşünülebilir ise de; bu tür bir uygulamanın, yasal düzenlemelerle çelişeceği gibi Ceza Genel Kurulu’nun, ceza yargılaması sistemindeki konumuyla da bağdaşmayacaktır... 5271 sayılı CYY’nda olağan bir yasa yolu olan itiraza tabi bulunan bir karara karşı olağan yasa yolu denetimi mevcut iken, aynı kararın olağanüstü itiraz yasa yoluna konu edilmesi, olağanüstü yasa yollarının ilkeleri ile örtüşmeyecek ve bir karar için aynı anda biri olağan, diğeri olağanüstü olan iki yasayoluna başvurma sonucunu doğuracaktır. Yargıtay Ceza Daireleri tarafından verilecek tutukluluğun devamı kararlarının, 5271 sayılı CYY’nın 308. maddesi anlamında olağanüstü itiraz yasa yoluna tabi olduğunun kabulü halinde, bu yasa yoluna yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nin gidebileceği, sanık veya müdafinin doğrudan bu yola müracaat edemeyecekleri düzenlemesi karşısında sanık lehine de olmayacaktır...Yargıtay Ceza Daireleri tarafından verilen “sanığın tutukluluk halinin devamına” ilişkin kararlara karşı, yasalarda açık bir hüküm bulunmaması sebebiyle, 5271 sayılı CYY’nın 308. maddesi anlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının olağanüstü itiraz yasa yoluna başvurma yetkisi de bulunmamaktadır.” Yargıtay CGK 2011/3-49 E., 2011/28 K., 29.03.2011 www.kazanci.com.tr*

ması yanlış görülerek; olağanüstü itirazın kullanılabilmesi savunulmuştur⁶⁸. Kanun koyucunun lafzı dikkate alındığında, ceza dairelerinin esas mahkeme olarak inceleme yapmadıkları dosyalarda verdikleri kararların itiraz kanun yoluna tabii olacağı düşünülemeyecektir. Bu halde Yargıtay kararında da dikkat çekildiği üzere, saliverilme talebinin reddi kararlarına karşı sanık veya müdafî tarafından itiraz kanun yoluna başvurulamayacağı için sanığın aleyhine bir durum oluştuğu kabul edilebilirse de; sanık veya müdafî istemde bulunarak, olağanüstü itiraz yoluna başvurusu konusunda, Başsavcılığı harekete geçirebileceklerdir. Eğer tutukluluğun devamı kararında bir hukuka aykırılık varsa; pekala olağanüstü itiraz yolu ile de bu durum ortadan kaldırılabilecektir.

Kararın infazı aşamasında düzeltilebilecek basit maddi hataların da olağanüstü itirazın konusu olamayacağı Yargıtayca ortaya konmuştur⁶⁹.

Yerel mahkemece verilen karar temyiz edildiğinde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan tebliğnamede, Başsavcının eleştiri niteliğindeki fikirlerinin reddi mahiyetindeki ceza dairesi kararlarına karşı olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulamayacağı Yargıtayca kabul edilmiştir⁷⁰. Her ne kadar eleştirilere getirilen karşıt görüş kararı oluşturmuysa da, karar bu görüşte temelleniyorsa itiraz konusu olabilmelidir.

Bozma sebebi oluşturmayan, salt eleştiri niteliğindeki itirazların dikkate alınmaması gerektiği, ayrıca temyiz edilerek dosya ceza dairesine geldiğinde, Başsavcının görüşünü içeren tebliğnameye uygun karar verildiğinde, yeni bir sebeple de olağanüstü itiraz yoluna gidilemeyeceği, zira yolun istisnai olduğu vurgulanmıştır⁷¹. Görüşün isabetsizliğinden bahsetmek gerekirse; ilk olarak olağanüstü itiraz sonucunda Ceza Genel Kurulu, sadece bozma kararı vermez⁷². Bu nedenle sadece bozmaya sebebiyet verecek bir itiraz aranması uygun olmayacaktır. İkincisi sırf tebliğnameye uygun karar verildi diye başvurulamayacağı

⁶⁸ **Ersoy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın İtiraz Yetkisi”, s. 107.

⁶⁹ “Buna göre, yerel mahkeme tarafından mala zarar verme ve kasten yaralama suçlarından hükümlenilen adli para cezalarının doğru olarak belirlendiği, ancak bir infaz işlemi olan aynı neviden para cezalarının toplanmasında maddi hata yapıldığı, bu maddi hatanın da mahallinde ve infaz aşamasında giderilmesi olanaklı bulunduğu, sanık hakkında fazla cezaya hükümlendiğine ilişkin Yargıtay C. Başsavcılığı itirazının da reddine karar verilmelidir.” **Yargıtay CGK 2010/9-64 E., 2010/85 K., 13.04.2010** www.lexpera.com.tr

⁷⁰ “1 sayılı bentte metni yazılan Usulün 322. maddesine göre C.Başsavcılığı, Yargıtay Ceza Dairelerinin ancak kararlarına karşı itirazda bulunabileceklerinden eleştirme düşüncelerinin reddine ilişkin özel daire kararları itiraz olunabilecek nitelikte kararlardan sayılamayacaklarından itiraz yazısının, Ceza Kanununun 417. maddesinin uygulanmamasına ilişkin bölümünün reddi gerekir.” **Yargıtay CGK 1964/5-470 E., 1964/464 K., 16.11.1964** www.kazanci.com.tr

⁷¹ **Kunter**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1152; **Yenisey, Nuhoglu**, a.g.e., s. 979.

⁷² Hangi kararları verilebileceği ‘KARAR VE HUKUKİ SONUÇLARI’ başlıklı II. kısım C bölümünde açıklanmıştır.

sonucuna varmak aslında olağanüstü itiraz kanun yolunun ihdas amacına ters düşecek bir uygulamaya sebebiyet verebilecektir. Zira Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, tebliğname hazırlarken varolan bir hukuka aykırılığı tespit edememiş olabilir veya ilk derece mahkemesi kararında hukuka aykırılık yokken bozma kararı veren Yargıtay ceza dairesince hukuka aykırı bir karar verilmiş olabilir. Başsavcı itirazında kanaatini değiştirmiş dahi olabilir⁷³; her durumda hukuka aykırılığın giderilmesinin sağlanabilmesi adına olağanüstü itiraz kurumunun işletilmesi gerekmektedir.

Tebliğname ile itiraznamenin farklı belgeler olduğu ve birbirlerinden bağımsız niteliklerine dikkat çeken Bıçak, görüşüme benzer yönde bir anlayışla, yerel mahkemece verilen karar ceza dairesince incelenmeden önce Başsavcı tarafından görüş mahiyetinde hazırlanan tebliğnamedeki hususların; olağanüstü itiraza başvuru için ortaya çıkarılan itiraznameyi bağlamayacağını savunmuştur⁷⁴. Benzer yönde, ceza dairesi kararının Başsavcı tarafından hazırlanmış tebliğnameye uygun olup olmamasının bir önemi olmadığı söylenmiştir. 2797 sayılı Yargıtay Kanunu madde 28/3 uyarınca tebliğname hazırlanmaksızın ceza dairesince karar verilse dahi, karara Başsavcı tarafından itiraz edilebileceği düzenlemesi dikkate alındığında, tebliğnameye uygun veya aykırı karar verilmiş olmasının itirazı etkilemeyeceği söylenebilecektir⁷⁵.

Yargıtay ceza dairesi tarafından, önüne gelen dosyada öne sürülmüş olan herhangi bir iddianın salt cevapsız bırakılmış olması halinde, hataen yapılmış olsa dahi olağanüstü itiraza konu edilebileceği vurgulanmıştır⁷⁶.

Temyiz kanun yolunda aranan ve tanımı verilen hukuka aykırılık unsurunun olağanüstü itiraz için de elzem olduğunu kabul eden görüşe göre; hukuka aykırılık aynı zamanda sonuca etkili olmalıdır. Zira olağanüstü itiraz kanun yolu istisnai bir imkandır, hukuken sonuç doğurmayacak hukuka aykırılıklar için itiraz edilemez⁷⁷. Yargıtay, ceza dairesince verilmiş olan ret kararının temellendiği noktanın değiştirilmesine yönelik Başsavcının itirazını, aynı anlayışla yerinde bulmamıştır⁷⁸. Bu anlayışa karşılık olarak ise; kanun koyucu tarafından

⁷³ Soyaslan, a.g.e., s. 578.

⁷⁴ Bıçak, a.g.e., s. 645.

⁷⁵ Arslan, a.g.e., s. 126.

⁷⁶ Yenisey, Nuhoğlu, a.g.e., s. 982; Centel, Zafer, a.g.e., s. 874.

⁷⁷ Öztürk, a.g.e., s. 751.

⁷⁸ "Görüldüğü gibi bu yol, Yargıtay Ceza Dairelerine karşı başvuru olan olağanüstü bir yasa yolu olup, bu yetki Yargıtay C.Başsavcısına aittir. Yasa metninde hangi hukuka aykırılıkların bu yolla denetleneceği yönünde bir açıklık bulunmamakta ise de, olağanüstü bir yasa yolu olan, itiraz yasa yoluna başvurabilmek için hukuka aykırılık halinin ciddi boyutlara ulaşması gerekmektedir. Ciddi boyutlara ulaşmayan veya sonuca etkili olmayan yasaya aykırılıkların, bu yöntemle denetlenmesi, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının amaç ve kapsamıyla bağdaşmaz... İnceleme konusu somut olayda; Köyceğiz Sulh Ceza Mahkemesince 03.04.2008 gün ve 64-89 sayılı ile 25 gün karşılığı doğrudan hükmedilen 500 Lira adli para cezasından ibaret mahkûmiyet, 1412 sayılı CYUY'nun 305. maddesi uyarınca kesin nitelikte bulunduğundan,

öngörülmemiş bir sınırlamanın yorum yoluyla ortaya çıkarılamayacağı savunulmuştur. Sonuca etki etmeyen bir itirazı Ceza Genel Kurulu her zaman işin esasına ilişkin incelemesi sırasında reddedebilir; ancak usulden ret mümkün değildir⁷⁹. Verilecek kararın temellendiği noktanın değiştirilmesi yönündeki itiraz elbette ki esasa ilişkin bir incelemeyi gerekli kılacaktır. Ancak karara konu dosyada itirazın reddedilmesi uygun olmayacaktır. Defalarca dile getirildiği gibi amaçlardan biri de içtihat birliğinin sağlanmasıdır. Bu doğrultuda aynı sonuca başka bir sebeple ulaşılması, gelecekte yargılamaya konu olacak farklı dosyalar bakımından da muhakeme sülerine ışık olacaktır.

3. Süre

Sanığın lehine yapılacak itirazlar müstesna olmak üzere, aleyhine olağanüstü itiraz başvurusu yapılacak ceza dairesi kararını ihtiva eden ilamın, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına verildiği⁸⁰ tarihten itibaren otuz gün içerisinde itiraz yapılmalıdır.

Kanun koyucu sanığın lehine itirazda süre aranmayacağını öngörmüş olduğundan, başvuru sırasında, hakkındaki karara itiraz edilen failin sanıklık⁸¹ sıfatının devam etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Örnek olarak ise hakkında beraat kararı verilen şahsın, sanıklık sıfatını artık taşımadığı ve lehe itirazda süre aranmayacağı kuralının artık bu şahıs açısından uygulanamayacağı belirtilmiştir⁸². Kanuni düzenlemeler dikkate alındığında böyle bir kabul mümkün görünme-

Özel Dairece hükmün kesin nitelikte bulunması nedeniyle 1412 sayılı CYUY'nun 317. maddesi uyarınca reddine karar verilmesi gerekmektedir. Ancak Özel Dairece, yanlış bir değerlendirme ile temyiz isteminin süresinde yapılmadığı gerekçesiyle red kararı verilmiştir. Bu nedenle Yargıtay C.Başsavcılığınca ileri sürülen neden dosya içeriği itibariyle yerinde ise de, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazı olağanüstü bir yasa yolu olduğundan, sonuca etkili olmayacak bu tür hukuka aykırılıklar, bu yasa yoluna konu olamayacağı gibi sözkonusu itirazın kabul edilerek, red nedeninin değiştirilmesinde, her iki nedenle de sonuçta 1412 sayılı CYUY'nun 317. maddesi uyarınca temyiz isteminin reddine karar verilmesi gerektiğinden, hukuki yarar da bulunmamaktadır.” Yargıtay CGK 2010/2-233 E., 2010/241 K., 30.11.2010 www.kazanci.com.tr

⁷⁹ **Talas**, a.g.e., s. 171, 172.

⁸⁰ Erem'e göre, ceza dairesindeki inceleme duruşmalı olsa ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına kararın tefhim edilmiş olduğu kabul edilse dahi, ilam kendisine teslim edilmeden süre başlamaz. **Erem**, *Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku*, s. 595 Verilme tarihi olarak ilamın Başsavcılık kalemine teslim tarihinin esas alınması gerektiği belirtilmiştir. İsmail **Malkoç**, **Mert Yüksektepe**, *Açıklamalar ve Yorumlarla 5271 Sayılı Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu*, 2. Cilt, Ankara, Malkoç Kitabevi, 2008, s. 1672.

⁸¹ CMK 2. maddesi uyarınca sanık: “*Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişiyi*” ifade eder.

⁸² **Ünver**, **Hakeri**, a.g.e., s. 811, Yargıtay Ceza Genel Kurul kararında, ceza yargılaması beraat hükmüyle sonuçlanan kişinin sanık sıfatını taşımadığı, haksız tutuklama nedeniyle tazminat isteyen şahsın sanık değil davacı konumunda olduğu beyan edilerek, lehe dahi olsa olağanüstü itiraza başvurulamayacağı kabul edilmiştir. Yargıtay CGK 2006/8-329 E., 2006/66 K. 13.03.2007, Süheyl **Donay**, *Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi*, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2009, s. 505, 506.

mektedir. Zira maddenin açık hükmüne bakıldığında lehe itirazda süre bulunmamaktadır. Ceza dairesi kararı kesinleşip hükümlünün infazına başlanabilir ve kesinleşme olduğu için kanuni tanım uyarınca şahıs artık sanık sıfatını taşımaz. Ancak infaz sırasında da sanık sıfatını taşımasa bile onun lehine olağanüstü itiraza başvurulabileceği kabul edilmelidir. Hukuka aykırı bir karar ile kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasının, haksız yere mahkum edilmesinin, ceza siyasetiyle bağdaşmayacağı açıktır. Sanığın lehine ifadesinden ziyade hakkında karar verilen kişinin(failin) lehine itirazda süre aranmaz şeklinde düzenleme yapılması bu noktada daha doğru olacaktır.

Başsavcının birden fazla hukuka aykırılık tespit ettiği ve bunların bir kısmının sanığın lehine diğer kısmının aleyhine olduğu durumlarda; aleyhe hukuka aykırılıkların yine kanun tarafından öngörülen süre içerisinde öne sürülmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda eğer otuz günlük süre içerisinde olağanüstü itiraz yoluna başvurulmazsa, artık itirazın temellendiği sanığın aleyhine olan kısımlar için bu yola başvurulamayacak, sadece lehe olan iddialar itiraz konusu olabilecektir⁸³.

Lehe itirazda her ne kadar hak düşürücü süre öngörülmemiş olsa da, başvuru sırasında sanık veya cezası infaz edilen hükümlü açısından hukuki menfaatin mevcut olması gerektiği belirtilmiştir. Hakkında hüküm verilen şahsın, infazı devam etse de, son bulsa da -ki bu durumda dahi adli sicil kaydında cezası yer aldığı için bu aleyhine bir durumdur-, olağanüstü itiraza başvuruda onun hukuki menfaatinden bahsedilebilecektir. Bununla birlikte hem cezası infaz edilmiş hem de adli sicil ve arşiv kayıtlarındaki cezalar silinmiş ise, somut olarak belirlenebilecek bir hukuki menfaat kalmayacağı için artık olağanüstü itiraz kanun yoluna gidilemeyeceği savunulmuştur⁸⁴. Olağanüstü kurumların öngörülmesinin sebebi her zaman süjelerin veya toplumun tatmini olmaz. Sürekli vurgulandığı üzere olağanüstü itiraz bakımından elde edilmek istenen en temel amaç, hukuka aykırılığın giderilmesi ve içtihat birliğinin sağlanmasıdır. Sırf artık cezası infaz olunmuş ve menfaati kalmamış bir fail mevzu bahis diye; önemli bir hukuka aykırılığın giderilemeyecek şekilde arşivde kalması ve belki de güncel kararlara ışık tutmaya devam etmesi; hukuk devletinde kabul edilebilecek bir durum olmasa gerektir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yürürlük tarihi olan 1 Haziran 2005 tarihinden önce verilen ve olağanüstü itiraza başvurulmayarak kesinleşen Yargıtay Ceza Daireleri kararları mevzu bahis olduğunda, her ne kadar mülga CMUK'ta lehe aleyhe ayrımı olmaksızın 30 günlük hak düşürücü süre öngörülmüş olsa da; sanığın lehine başvuruda süre aranmaz kuralının uygulama alanı bulacağı önce-

⁸³ Öztürk, a.g.e., s. 753, Aleyhe itirazlar açısından usulden ret kararı verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Arslan, a.g.e., s. 139, Ceza Genel Kurulu tarafından verilen karar türleri 'KARAR VE HUKUKİ SONUÇLARI' başlıklı II kısım C bölümünde açıklanmaktadır.

⁸⁴ Arslan, a.g.e., s. 140.

leri Yargıtay tarafından kabul edilmiştir⁸⁵. Sanık lehine yeni bir hakkın doğması sebebiyle, eski tarihli kararlar aleyhine de başvuruyu kabul eden Yargıtay, sonraları içtihadını değiştirerek aksi yönde sonuca varmıştır⁸⁶. Mülga kanun zamanında yapılmış işlemlerin ortadan kalkmayacağı sonucunu doğuran derhal uygulama prensibi esas alınarak yapılan yorumda, Yargıtay kararı desteklenmiştir⁸⁷. Görüşe göre sanık açısından lehe bir durum ortaya çıksa dahi, Başsavcı mülga kanuna göre 30 gün içerisinde başvurusunu yapmamış ve işlem artık tamamlanmıştır. Yargıtayın da altını çizdiği üzere, uyarılama yargılaması gibi durumlar mevzu bahis olduğunda, mülga kanun zamanındaki kararlara karşı olağanüstü itirazı işletmek, ciddi usul sorunları yaratabilecektir.

Farklı bir başka görüşçe; derhal uygulama prensibini esas aldığı öne süren Yargıtayın, Başsavcının itiraz yoluna başvurduğu tarihi değil, itiraza konu edilen ceza dairesi kararının verildiği tarihi dikkate alarak karar vermesi eleştirilmiştir. Yargıtayca kabul edilen görüşün sanığın aleyhine olarak, kendi anlayışının tam aksine derhal uygulama ilkesine aykırılık oluşturduğu savunulmuştur⁸⁸.

⁸⁵ “Usul kurallarının yürürlükte oldukları süre içerisinde cereyan eden yargılama işlemlerine uygulanacağı hususu tartışmasızdır. Bununla birlikte; sonradan ortaya çıkan bir usul kuralının sanık lehine yeni bir hakkın kullanılmasına olanak vermesi halinde, belirtilen hakkın kullanılabilmesi için bu usul kuralının yürürlüğünden önceki durumları da etkileyebilecek şekilde uygulanabilmesi mümkündür.” **Yargıtay CGK 2006/6-218 E., 2006/244 K., 14.11.2006** www.kazanci.com.tr, Sanığın lehine itiraz yetkisinin CMUK dönemini de kapsayacak şekilde anlaşılması gerektiğini savunan görüş, CMK’daki açık düzenlemenin süreye tabi olmaksızın diğer şartları taşıyan tüm ceza dairesi kararlarına uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Necip **Topuz**, “Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s. 127-128.

⁸⁶ “Somut olayda, Yargıtay C.Başsavcılığı 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren, 5271 sayılı CYY.nın 308. maddesinde öngörülen, sanık lehine itirazlarda süre aranmayacağına ilişkin hükmüne dayalı olarak yaklaşık 9 yıl sonra lehe olmak üzere itiraz yasa yoluna başvurmıştır. Ne var ki; Özel Daire ilamının Yargıtay C.Başsavcılığına verildiği tarihte yürürlükte bulunan 1412 sayılı CYUY’nun 322. maddesi uyarınca gerek lehe, gerekse aleyhe itirazların 30 gün içinde Yargıtay C.Başsavcılığına itiraza konu edilmesi gerekmekte, süre sona erdiğinde ise itiraz olanağı kalmamaktadır. 1412 sayılı CYUY hükümlerine göre süresinde kullanılmayan itiraz hakkının sonradan yürürlüğe giren 5271 sayılı CYY hükümleri uyarınca kullanılması usul hükümlerinin derhal uygulanırlığı ilkesiyle bağdaşmamaktadır.” **Yargıtay CGK, 2011/6-156 E., 2011/164 K., 05.07.2011** www.kazanci.com.tr, “Kaldı ki, kesinleşen hükmün infazı sürecinde olağan yasa yoluna tabi olan ve usulen geçerli nitelik taşıyan bir başka yargılama işlemine başlandığında, o işlemleri geçersiz kılarcasına önceki Daire kararı hakkında olağanüstü itiraz yoluna başvurulamayacağının kabulünde de zorunluluk vardır. Örneğin bozma kararından sonra duruşma açılması ya da somut olayda olduğu gibi, kesinleşmiş hüküme değişiklik yargılamasına girişilmesi hallerinde Yargıtay C.Başsavcılığı itirazıyla anılan son usuli işlemlerden öncesine ait bir Daire kararını geçersiz saydırmaya olanak sağlamanın telafi edilemez usul sorunları yaratacağı açıktır.” Yargıtay CGK 2008/1-30 E., 2008/35 K., 26.02.2008, **Donay**, a.g.e., s. 504, 505.

⁸⁷ **Ersoy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisi”, s. 103.

⁸⁸ **Talas**, a.g.e., s. 166.

4. İstem

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, karara resen itiraz edebileceği gibi istem⁸⁹ üzerine de harekete geçebilir. Olağanüstü itirazı tanımlayan maddede istem sahiplerinin kimler olacağı belirtilmemiştir. Olağan ve olağanüstü kanun yollarına başvurma yetkisine haiz tüm muhakeme süljelerinin, istemde bulunma hakları olduğu, daha doğru bir deyişle, onların istemlerinin, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz kanun yoluna başvurusu noktasında harekete geçirici bir etkiye sahip olduğu söylenebilir⁹⁰.

Kanun yollarına başvurma hakkı başlıklı CMK madde 260 uyarınca, Cumhuriyet Savcısı, şüpheli, sanık, katılan sıfatı kazanmış veya hakkında karar verilmemiş veya reddedilmiş dahi olsa katılma sıfatını alabilecek mahiyette suçtan zarar gören kişiler kanun yollarına başvurabileceklerdir. Anılan kişiler, olağanüstü itiraz yoluna gitmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına istemde bulunabilirler. Bununla birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, istemle bağlı değildir⁹¹. Uygulamada, bahsi geçen süljeler haricinde kişi veya kurumların, bir şekilde Başsavcıyı bu yola sokabilecekleri de kabul edilmiştir⁹².

Olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurma hak ve yetkisi sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına⁹³ tanınmış olduğu ve Başsavcı onu harekete geçirecek

⁸⁹ Mülga CMUK madde 322 ile ihdas edilmiş olağanüstü itiraz kurumu bakımından, istemde bulunulabileceği öngörölmüş değildi. Bu konuda (lehe veya aleyhe ayrımı yapılmaksızın) başvuru için 30 günlük sürenin öngörölmüş olması ve bu sebeple de, Başsavcıya istemde bulunulabilmesinin pek de mümkün olmadığı; yorumu yapılmıştır. **Tosun**, “Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, s. 189, CMK düzenlemesinde kanun koyucu yerinde bir düzenleme ile, Başsavcıya istemde bulunulabileceğini kanun maddesine almıştır. Zira hukuka aykırılığın giderilmesi adına, ilgili kişilerce Başsavcı harekete geçirilebilmelidir.

⁹⁰ **Öztürk**, a.g.e., s. 751.

⁹¹ “*Olağanüstü itiraz da denilen bu kanun yoluna başvurma hakkı yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına tanınmış olup, Başsavcı resen veya istem üzerine bu kanun yoluna başvurulabilir. Bu kanun yoluna başvurulmasında menfaati bulunanlar, başvuru için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından talepte bulunabilirler. Ancak, Başsavcı taleplerle bağlı olmaksızın bu kanun yoluna başvurup başvurulamakta serbestir.*” **Yargıtay CGK 2013/7-314 E., 2013/394 K., 01.10.2013** www.lexpera.com.tr

⁹² **Arslan**, a.g.e., s. 134-135, Uyarılama yargılamasının temyizi üzerine inceleme yapan ceza dairesince Başsavcının harekete geçirilebileceği Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir: “*Bununla birlikte, uyarılama yargılaması sonunda verilen kararın temyiz edilmesi üzerine dosyayı tekrar inceleyen Yüksek Daire bu eksikliği fark ederek, 5271 sayılı Yasanın 308. maddesi gereğince itirazda bulunulması için dosyayı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiş...*” **Yargıtay CGK 2006/6-218 E., 2006/244 K., 14.11.2006** www.kazanci.com.tr. Başka bir kararda da yerel mahkeme bu görevi üstlenmiştir: “*Yargıtay C.Başsavcılığı, dosyanın daireden dönmesi ve Yerel Mahkemeye gönderilmesi evresinde hatayı saptayamamış, sonradan Yerel Mahkemenin yaptığı uyarı üzerine başvuruda bulunarak, sanık isminin ilamda düzeltilmesini istemiş ise de, Özel Daire, yeni yasal düzenlemeler kapsamında karar düzeltme yolunun kaldırıldığı ileri sürerek istemi reddetmiştir. Yargıtay C.Başsavcılığı bu kez olağanüstü itiraz yoluna başvurarak...*” **Yargıtay CGK 2006/4-227 E., 2006/228 K., 07.11.2006** www.kazanci.com.tr

⁹³ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili tarafından doğrudan, Yargıtay Cumhuriyet savcılarınca yetki devri ile, olağanüstü itiraz yoluna gidilebileceği yönünde bkz. **Arslan**, a.g.e., s. 133

süjelerin talebiyle bağlı olmadığı için, silahların eşitliği ilkesine aykırı bir uygulamanın önünün açıldığı belirtilmiştir⁹⁴. Aksi yönde; olağanüstü yolların istisnai özelliği de dikkate alınarak, objektif olarak kullanılmasının ve gereksiz yere iş yükünü artırmanın önüne geçilmesinin sağlanması adına belli makam veya kişilere kullanma yetkisi tanınması doğrudur⁹⁵. Silahların eşitliği ilkesine aykırılık oluşturmadığı yönünde diğer bir görüş ise; olağanüstü itirazın, açma yetkisi münhasıran Başsavcıya tanınmış olan tali bir dava niteliğinde olduğunu savunur⁹⁶. Ve nihayet, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, yargılamanın tarafı olmadığı için, münhasıran ona tanınan bir yetkinin, yargı süjeleri açısından kabul edilmiş silahların eşitliği ilkesine bir etkisi olmadığı iddia olunmuştur⁹⁷. Görüşün isabetli olmadığı söylenebilir; zira Başsavcı gerek tebliğname gerekse itirazname hazırladığında, artık dosyanın tarafı haline gelmektedir. Örneğin sanık aleyhine olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurduğunda, artık bir nevi ilk derece mahkemesindeki Cumhuriyet savcısı gibi iddia makamı görevi üstlenmektedir. Bununla birlikte defalarca vurgulandığı üzere, nihai amacın hukuka aykırılığın giderilmesi olduğu fark edildiğinde; istisnai olarak öngörülen bu yolun kötüye kullanılmasının da önüne geçilebilmesi adına, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, bu yolu kullanabilen tek süje olarak kalmalıdır.

B. Başvuru ve İnceleme

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, resen veya diğer muhakeme süjeleri tarafından harekete geçirilmesi üzerine, ceza dairesi kararına itiraz edilebilmektedir.

Sanığın lehine başvuruda bulunulması halinde, başvuru ilgililere tebliğ edilmediğinden; dosyada katılan olarak bulunan kişilerin aleyhine bir durum oluşacaktır. Bu noktada silahların eşitliği ilkesi de temel alınarak, başvurudan taraflara haber verilmemesinin adil yargılanma hakkını zedeleyebileceği vurgulanmıştır⁹⁸. Benzer yönde bir görüş ise sanık açısından yorum yaparak; aleyhe başvuru halinde, görüşlerini ve cevaplarını sunabilmesi için Başsavcının itirazının sanığa tebliğinin gerekliliğini ortaya koymuş, aksi uygulamanın çelişmeli yargılama ilkesine aykırılık oluşturacağını belirtmiştir⁹⁹. Gerçekten ilk defa

Arslan kanunda yetkinin bizzat Başsavcıya değil Başsavcılığa verilmesi gerektiğini de söyler. Benzer sonuca varan Ersoy, başvuru yetkisinin makamda değil münhasıran Başsavcıda olduğunu savunur. **Ersoy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisi”, s. 99.

⁹⁴ **Centel, Zafer**, a.g.e., s. 873.

⁹⁵ **Arslan**, a.g.e., s. 135-136.

⁹⁶ **Talas**, a.g.e., s. 157, 158, Talas, ceza muhakeme hukuku anlayışımızı da yansıtan Kıta Avrupası sisteminde mutlak eşitliğin mümkün olmadığına da vurgu yapar.

⁹⁷ **Ersoy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisi”, s. 97.

⁹⁸ **Arslan**, a.g.e., s. 146.

⁹⁹ **Talas**, a.g.e., s. 158; **Ersoy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisi”, s. 98.

Başsavcı tarafından ortaya atılabilecek bir husus mevzu bahis olduğunda, karar sonunda olumsuz etkilenecek olan sanığa, Başsavcının iddialarına yanıt vermek imkanı tanınmaması, silahların eşitliği ilkesine aykırılık oluşturacaktır.

Başvuru üzerine, dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu önüne geldiğinde, çözülmesi gereken bir ön sorun mevzu bahis ise öncelikle ön sorun hakkında karar verilecektir¹⁰⁰. İtirazın süresinde yapılıp yapılmadığı¹⁰¹ ve itiraz konusu kararın mahiyetine yönelik¹⁰² kabul edilebilirliğe ilişkin incelemeler de, ön inceleme olarak da adlandırılabilir ön sorunların çözülmesi aşamasında değerlendirileceklerdir¹⁰³. İtirazın şartları taşıdığına kanaat getirilirse esastan inceleme yapılarak karar verilecektir.

Ceza Genel Kurulu tarafından dosya üzerinden yapılacak incelemede, kararına itiraz edilen ceza dairesi de Kurulda temsil edilmekte ve oy kullanmaktadır. Kurulun vereceği kararı etkileyebileceği ve kendi kararının lehine veya aleyhine oy kullandığı için yargılamadaki objektifliğe zarar verdiği belirtilmiştir¹⁰⁴. Görüşün isabetsizliğine değinmek gerekirse, olağanüstü itiraz kanun yolunun ihdas amacı, genel kabule göre, hukuka aykırılıkları ortadan kaldırmak ve içtihat birliğini sağlamaktır. Amaçlanan hedefleri yerine getirecek Ceza Genel Kurulu ise ceza dairelerinden müteşekkildir. İçtihat birliğinin sağlanma-

¹⁰⁰ Ön sorun, uyumsuzluğun çözümüne geçmeden önce tali nitelikte, çözülmesi gereken sorun olarak tanımlanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Arslan**, a.g.e., s. 147. Arslan'a göre, esastan inceleme sırasında, bir ön sorun olduğu fark edilirse, öncelikle çözülmesi gerekmektedir. Kunter de benzer şekilde; esas sorunun çözümünün bağlı olduğu ön sorun, esas hakkında inceleme ve oylamaya geçilmiş olsa dahi karar verilmeden önce çözülmelidir. **Kunter**, "Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar", s. 589.

¹⁰¹ Sürenin öncelikle incelenmesi yönünde; "...uyumsuzluk konusunun incelenmesine geçmeden önce Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının süresinde olup olmadığının belirlenmesinde zorunluluk bulunmaktadır..." **Yargıtay CGK, 2005/10-158 E., 2005/153 K., 29.11.2005** www.kazanci.com.tr

¹⁰² Yargıtay, ceza daireleri tarafından verilen görevsizlik kararları açısından, olağanüstü itiraz kanun yolunun işletilebilirliğinin belirlenmesini ön sorun olarak kabul etmiştir: "*Konunun Genel Kurulca müzakeresinde; Yargıtay Başsavcılığının itiraz nedenlerinin yerinde olup olmadığının değerlendirilmesi öncesinde 5271 sayılı CYY'nin 308. maddesiyle Başsavcıya tanınan "olağanüstü itiraz yasa yolu yetkisi"nin Yargıtay Ceza Daireleri arasındaki görevsizlik kararlarını kapsayıp kapsamadığı hususunun Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 27. maddesi uyarınca "ön mesele" olarak halli gerektiği, Başkanlık ve ilgili Daire üyelerince ileri sürülmüş ve konu bu kapsamla sınırlı biçimde öncelikle değerlendirilmiştir.*" **Yargıtay CGK 2007/1-38 E., 2007/44 K., 20.02.2007** www.kazanci.com.tr

¹⁰³ Hükümet tarafında da bu noktanın altı çizilmiştir: "*Yargıtay Ceza Genel Kurulu, itirazın süresinde yapılıp yapılmadığını, ileri sürülen nedenin itiraz konusu olup olmayacağını inceledikten sonra, itiraz süresi geçmiş veya konu itiraz edilebilir değilse usulden ret kararı verir.*"

¹⁰⁴ **Yurtcan**, a.g.e., s. 617, Ersoy da, 'hiç kimse kendi davasının yargıçı olamaz' ilkesini temel alarak aynı görüşü desteklemiştir. **Ersoy**, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın İtiraz Yetkisi", s. 112, Akkaya tarafından ise, CMK madde 23/1'in kıyasen uygulanmalı ve aleyhine itiraz edilen karar sahibi ceza dairesi Genel Kuruldaki incelemeye katılmamalıdır. **Akkaya**, a.g.e., s. 4.

sının, ceza dairelerinin ortak veya çoğunluk görüşleriyle mümkün olduğu dikkate alınırsa, her bir ceza dairesinin kendi kararı olsun veya olmasın oy kullanabilmesinin gerekliliği de anlaşılabilir.

1. Başvurunun Geri Alınabilirliği

Kanun yolları hakkında genel hükümler öngören CMK maddeleri incelendiğinde, 266. madde kapsamında, mercii karar verinceye kadar kanun yolundan vazgeçilmesi mümkündür. Olağanüstü kanun yollarına da tatbik edilebilecek bu ortak hüküm ile, Başsavcının, Ceza Genel Kurulu tarafından karar verinceye kadar itirazına geri alabileceği Yargıtay’ca kabul edilmiştir¹⁰⁵.

Üzerinde fikir birliğine varılamayan asıl mesele ise sanığın lehine başvuruda kendini göstermektedir. Aynı maddede, Cumhuriyet savcısı tarafından sanık lehine yapılan başvurulardan, onun rızası olmadan vazgeçilemeyeceği belirtilmiştir. Bu noktada olağanüstü itiraz kanun yoluna sanığın lehine başvurulduğunda, CMK’nın 308. maddesinde açık hüküm olmadığı için, başvurunun geri alınıp alınmayacağı sorunu ortaya çıkmaktadır.

Bu hususta ilk olarak Madde 266 ile öngörülen ortak düzenlemenin, olağanüstü itiraza da uygulanabilirliğinin kabulü ile, sanığın lehine başvuruda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, sanığın rızası olmadan itirazını geri alamayacağı iddia olunmuştur¹⁰⁶.

Geri alınabileceği yönündeki kabulün görüşüne göre ise; lehine başvuru halinde onun rızası olmadan vazgeçilemeyeceği kuralı, sanığın, Cumhuriyet savcısına güvenerek kanun yoluna başvurmaması sonucu hak kaybına uğrayacağından bahisle ihdas edilmiştir. Münhasıran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına tanınan olağanüstü itiraz yetkisi bağlamında, sanığın, kanun yoluna başvurulmasına güvenerek hak kaybına uğradığını söylemek mümkün değildir. Başka bir deyişle, zaten başvurma hakkı olmadığı kanun yolu işlemedi diye her hangi bir hak kaybı yaşamayacaktır. Bu sebeple Başsavcının, Ceza Genel Kurulu karar verene kadar başvurusunu geri alabileceği kabul edilmiştir¹⁰⁷. Aynı doğrultuda, olağan kanun yolları açısından öngörülen düzenlemelerin, olağanüstü kanun yollarına tatbikinin mümkün olmayacağı, istisnai kurumların geniş yorumlanma-

¹⁰⁵ “Maddenin birinci fıkrasının açık düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere, kanun yoluna başvurulduktan sonra bundan vazgeçilmesi, mercii tarafından karar verinceye kadar geçerlidir. Bu düzenleme olağan ve olağanüstü tüm kanun yollarını kapsayan genel bir hüküm olup, dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının bir kanun yolu olan itirazdan Ceza Genel Kurulunca karar verinceye kadar vazgeçmesi mümkündür.” **Yargıtay CGK 2013/7-314 E., 2013/394 K., 01.10.2013** www.lexpera.com.tr

¹⁰⁶ **Toroslu, Feyzioğlu**, a.g.e., s. 378; **Centel, Zafer**, a.g.e., s. 875; **Arslan**, a.g.e., s. 138.

¹⁰⁷ **Tosun**, “Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, s. 191; **Öztürk**, a.g.e., s. 751, Talas her ne kadar benzer yönde yorum yapsa da, sanığın lehine olan bir düzenlemenin dar yorumlanmaması gerektiğini vurgulayarak; CMK madde 266’nın olağanüstü itiraz kanun yoluna da tatbik edilmesi gerektiğini savunmuştur. **Talas**, a.g.e., s. 165.

ması gerektiği belirtilmiştir¹⁰⁸. Yargıtay'ın da geri alınabilir olduğunu belirttiği kararı mevcuttur¹⁰⁹.

Kanun yolları hakkında genel hükümler ihtiva eden CMK madde 260 ve devamı maddeleri, olağan-olağanüstü ayrımı yapmaksızın bir çerçeve, kurallar bütünü ortaya koymaktadır. Aksi belirtilmediği sürece anılan bu genel hükümlerin olağan ve olağanüstü tüm kanun yolları açısından geçerli olacağı da savunulmuştur¹¹⁰. Böylece sanık lehine başvurudan onun rızası olmaksızın vazgeçilemez hükmü, aksini söyleyen bir kanun maddesi olmadıkça, tüm kanun yollarında tatbik edilmelidir.

2. Başvurunun İçeriği

Aleyhe başvuruda 30 günlük hak düşürücü süre içerisinde, Başsavcı tarafından itiraza temel iddiaların ortaya konması ile bunların gerekçelendirilmesinin yapılması gerekli midir ve Ceza Genel Kurulu lehe veya aleyhe yapılan başvurulardaki itiraz sebepleriyle bağlı mıdır sorularına doktrinde çeşitli cevaplar verilmiştir.

İtiraz üzerine inceleme yapacak Ceza Genel Kurulunun, sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından konu edilen itiraz nedenlerini dikkate alabileceği öne sürülmüştür¹¹¹. Benzer doğrultuda bir yorumla, olağan ve olağanüstü kanun yollarında, karar mercilerinin itirazla bağlı olmalarının kural, istek dışı

¹⁰⁸ Şahin, Göktürk, a.g.e., s. 287.

¹⁰⁹ “Bu kuralın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazında da uygulanması gerektiğinin kabulü mümkün değildir. Zira, olağanüstü kanun yollarından biri olarak kabul edilen itiraza başvurma yetkisi sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına tanınmış olup, Başsavcı dışındaki tarafların bu kanun yoluna başvurma imkânı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının kanunen tek başına kullanmaya yetkili bulunduğu bu olağanüstü kanun yolunda vazgeçmesi noktasında ister aleyhe, isterse lehe itiraz olsun herhangi bir tarafın onayına gerek olmaksızın vazgeçebileceğinin kabulü gerekmektedir. Aksi takdirde yalnızca temyiz kanun yolunda, Cumhuriyet savcısının sanık lehine yaptığı başvuru için kabul edilen ve olağan kanun yolu için kabul edilmiş olan bu istisnai düzenlemenin kanun koyucunun amacına aykırı şekilde genişletilmesi söz konusu olacaktır.” Yargıtay CGK, 2013/7-314 E., 2013/394 K., 01.10.2013 www.lexpera.com.tr

¹¹⁰ Günay, a.g.e., s. 15; Benzer yönde Hüsamettin Binici, “5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Kanun Yollarına Genel Bir Bakış”, Adalet Dergisi, Ankara, Sayı: 26, 2006, s. 169.

¹¹¹ Öztürk, a.g.e., s. 753; Kantar, a.g.e., s. 398, Benzer yönde Erem de, mülga CMUK düzenlemesini esas alarak yaptığı yorumda, karar düzeltme için sebeple bağlı olmamak öngörülümüşken, olağanüstü itiraz bakımından bu şekilde bir düzenleme yapılmadığına dikkat çekerek, başvuru nedenlerinin dışına çıkılmayacağını savunmuştur. Temyiz kanun yoluna getirilmiş olan kuralın da olağanüstü itiraza tatbik edilemeyeceğini, zira istisnai nitelikteki kurumun geniş yorumlanamayacağını vurgulamıştır. Erem, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, s. 595, 1956 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı da aynı sonuca varmıştır: “...umumi heyet tetkikatının noktai itiraz ile mukayyet ve itiraznamede gösterilecek sebeplere maksur ve mühhasır olarak icrasının zaruri olmasına nazaran...” Yargıtay İBK 1956/6 E., 1956/4 K., 09.05.1956 www.kazanci.com.tr

karar vermelerinin ise istisna olduğu¹¹²; bu sebeple Ceza Genel Kurulunun itiraz konusu olmayan hususlar hakkında inceleme yapamayacağı vurgulanmıştır¹¹³. Yargıtay yakın tarihli kararlarında aynı görüşü benimsememiş; sebebe bağlı olmadan inceleme yapılabileceği kuralını getirmiştir¹¹⁴. İncelemenin itirazla sınırlı olmayacağı yönündeki Ceza Genel Kurulu kararı sebebiyle, başvurunun geri alınabilirliğinin imkansız hale getirildiği eleştirisi yapılmıştır¹¹⁵. Zira Ceza Genel Kurulu tarafından başkaca bir hukuka aykırılık bulunduğu artık Başsavcının itirazını geri alabilmesi mümkün olmayacaktır.

Temyiz kanun yolu ile birlikte ihdas edilmiş olan olağanüstü itirazın CMUK'taki tasnifinden de yola çıkarak, itirazın aslında bir temyiz kanun yolu niteliğinde olduğu ve bu yola hakim ilkelerin aynılarının uygun olduğu ölçüde uygulanabileceği görüşüyle; bahsi geçen içtihadın değiştirilmesi gerektiği belirtilmiştir¹¹⁶. Keza temyiz kanun yolunda mercii itiraz konuları ile bağlıdır.

Son olarak kanunda aksi bir düzenleme olmadığı için Ceza Genel Kurulunun, itiraz ile bağlı olmaksızın, inceleme yapabileceği belirtilmiştir¹¹⁷. Benzer yönde bir görüşe göre, nihai amaç maddi ve hukuki gerçeği ortaya çıkarmak olduğundan; Genel Kurul itiraznamedeki gerekçelerle bağlı olmamalıdır¹¹⁸.

Ceza Genel Kurulunun, Başsavcının itirazı ile bağlı olmadığı yolundaki içtihadın değiştirilmesi değil fakat bu kabule aykırı yönde kanuni düzenleme ihdas edilmesi düşünülmüştür. CMK 308. maddeye 2. ve 3. Fıkraları ekleyen 6352 sayılı kanunun, hükümet tarafından teklif edilen 'tasarı metni'nin 79. maddesine; 2 ve 3'ün yanında bir 4. fıkranın da eklenmesi önerilmekteydi. Buna göre '*Ceza Genel Kurulu, hukuka kesin aykırılık halleri saklı kalmak üzere incelemesini itiraz nedenleriyle sınırlı bir şekilde yaparak karar verir.*' şeklinde bir

¹¹² İstinaf bakımından CMK madde 280 ve 302/2, temyiz bakımından ise CMUK madde 320/1 düzenlemeleri sebebiyle inceleme ve karar mercileri itiraz sebebiyle bağlı değildir.

¹¹³ **Kunter**, "Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar", s. 594; **Şahin, Göktürk**, a.g.e., s. 286, Benzer doğrultuda incelenen kanun yolunun istisnai olduğu, bu sebeple sadece ileri sürülen noktaların ve gerekçelerin incelenmesi gerektiği de belirtilmiştir. **Toroslu, Feyzioğlu**, a.g.e., s. 379.

¹¹⁴ "...*Ceza Genel Kurulu, Yargıtay C.Başsavcılığının itiraz nedenleri ile bağlı olmaksızın inceleme yapıp...*" **Yargıtay CGK 2006/9-55 E., 2006/115 K., 11.04.2006** www.kazanci.com.tr, "*Ceza Genel Kurulu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca gösterilen itiraz nedenleri ile bağlı olmadan, itiraza gelinen sanık ve suç ile ilgili olarak inceleme yapmakta ve tespit ettiği tüm hukuka aykırılıkları bozma nedeni yapabilmektedir.*" **Yargıtay CGK 2012/16.HD-1298 E., 2013/418 K., 22.10.2013** www.kazanci.com.tr

¹¹⁵ **Şahin, Göktürk**, a.g.e., s. 287.

¹¹⁶ **Yenisey, Nuhoglu**, a.g.e., s. 982; **Talas**, a.g.e., s. 173, Benzer görüşle Ünver/Hakeri, hukuka aykırılık gerekçesi ile başvuru yapılabildiği için niteliği itibari ile temyiz kanun yolu ile örtüşüğünü savunmuşlardır. **Ünver, Hakeri**, a.g.e., s. 811.

¹¹⁷ **Arslan**, a.g.e., s. 149, Hükümet tasarısındaki olağanüstü itirazı düzenleyen 343. maddenin gerekçesinde de benzer ifadelere yer verilmiştir: "*Ceza Genel Kurulu itirazda ileri sürülen nedenlerle bağlı olmaksızın kararı usul ve esas yönünden inceler.*"

¹¹⁸ **Soyaslan**, a.g.e., s. 577.

düzenleme yapılmaktaydı¹¹⁹. Ancak Adalet Komisyonu tarafından kabul edilen metinde 4. fıkra çıkarılmıştır. Çıkarılma hususunda alt komisyon raporunda herhangi bir temellendirme yapılmamış ve sadece 2. ve 3. fıkraların eklenmesi kabul edilmiştir.

Ceza Genel Kurulunun, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı ile bağlı olmadığı kabulü, ne kadar Kurulun iş yükünü artırsa da, olağanüstü itiraz kanun yolunun amaç ve yararlarından görülen içtihat birliği sağlama sonucuna hizmet ettiği söylenebilecektir. Zira ilk derece mahkemesi, Yargıtay ilgili ceza dairesi ve nihayet Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı hukuka aykırılığı tespit edememiş olabilecek, bu hukuka aykırılığın giderilmesi ve yargı kararlarında birliğin sağlanabilmesi ancak Ceza Genel Kurulunca sağlanabilecektir.

Başsavcının, ilamın kendisine verildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde aleyhe itiraz başvurusunu yapabileceği kanunen ortaya konmuştur. Ancak bu süre zarfında tüm itiraz kalemlerini gerekçesiyle birlikte sunmak zorunda olup olmadığına dair bir açıklık yoktur. Ceza muhakemesinde kanun yollarına başvuruda, uygulamada süre tutum olarak da bilinen yöneme benzer bir yöntemle, 30 gün içerisinde sadece itiraz ederek daha sonraki süreçte itirazlarını temellendirilebilir mi sorusunun cevabı üzerine farklı görüşler ortaya konmuştur. Mülga CMUK'un yürürlükte olduğu dönemde, olağanüstü itiraz kurumu, sistematik olarak temyiz kanun yolu ile düzenlenmiş olmasına rağmen, sebep göstermeden başvuru yapılabilmesinin temyiz için mümkün olduğu, ancak olağanüstü itiraz bakımından aynının kabul edilemeyeceği belirtilmiştir¹²⁰. 1956 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararında da paralel bir yorumla itiraz sebeplerinin süresi içerisinde gösterilmesi aranmıştır¹²¹. Diğer bir görüş ise aksini savunur. Ceza Genel Kurul

¹¹⁹ 6352 sayılı kanunun 278 sıra sayılı komisyon raporu www.tbmm.gov.tr

¹²⁰ **Tosun**, "Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları", s. 190, Benzer yönde Kantar da; karardaki hukuka aykırılıkların Başsavcı tarafından belirtilmesi gerektiği kanaatindedir. Baha **Kantar**, Ceza Muhakemeleri Usulü Umumi Hükümler, 4. bs., Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1957, s. 398, Erem de aynı görüştedir. **Erem**, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, s. 595, Süreye uymanın mutlak zorunluluğuna vurgu yapan Malkoç/Yüksektepe de Başsavcının süresini saklı tutup daha sonra gerekçe belirtebilmesinin mümkün olmadığını vurgulamışlardır. **Malkoç, Yüksekstepe**, a.g.e., s. 1672.

¹²¹ "...itirazın, muayyen mehil içinde noktai itiraz belirtilmek veya sebepleri, zikrolunmak suretiyle yapılması mecburiyeti kendiliğinden tezahür etmektedir...muayyen itiraza sebeplerini ihtiva etmeyen mücerret bir müracaatın muvzuatın derpiş ettiği manada ve kanunda yazılı müddetin cereyanına mani teşkil edecek mahiyette bir itiraz olarak kabulüne imkan ve cevaz görülmemiştir 322 nci maddenin 30 gün olarak tayin ve tehdit etmiş olduğu mehilin müddetsiz uzatılmasına müncer olacak olan aksi düşüncenin kanunun sarahatına muğayereti aşikar ve tatbikatta doğuracağı mahazir izahtan müstağni bulunmaktadır." **Yargıtay İBK 1956/6 E., 1956/4 K., 09.05.1956** www.kazanci.com.tr, Benzer yönde Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı: "Yargıtayca C. Başsavcılığı itiraza ilişkin yazısında itirazın nedenlerini açıkça belirtmek durumundadır. Yoksa bir yazı ile süreyi saklı tutup, ilerde gerekçeli itirazını sunmasına yasal açıdan olanak yoktur. Bu da göstermektedir ki, Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazında, yasada öngörülen otuz günlük süreye uyulmasında mutlak zorunluk bulunmaktadır." **Yargıtay CGK 1997/175 E., 1997/196 K., 14.10.1997** www.kazanci.com.tr

kararları ile de ortaya konduğu üzere, itiraz sebepleriyle bağlı olunmaksızın tüm hukuka aykırılıkların tespitine yönelik bir inceleme yapılmaktadır. Mercî tarafından yapılan incelemede bağlayıcı olmayan bir husus başvuru şartı sayılamayacaktır. Ayrıca dosyanın genişliği ile doğru orantılı olarak Başsavcı, kanunda öngörülmüş olan süreden daha fazlasına ihtiyaç duyabilecektir. Bu doğrultuda 30 günlük sürenin sonrasında da itiraz sebeplerini bildirebilmelidir¹²². Gerçekten işaret edildiği gibi, dosyanın büyüklüğü ve karmaşıklığı ile doğru orantılı olarak Başsavcıya gereken süre artacaktır. Daha önce tebliğname hazırladığı için dosyaya hakim olduğu, bu sebeple fazla süreye ihtiyaç duymayacağı karşı yorumu da isabetsiz olacaktır. Keza ceza dairesi incelemesi ve kararı sonucunda kapsamlı inceleme gerektirecek yeni hukuka aykırılıklar ortaya çıkabilecektir.

C. Karar ve Hukuki Sonuçları

6352 sayılı kanununun 99. Maddesi ile CMK madde 308'e eklenen 2. ve 3. fıkralar uyarınca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı üzerine, dosya, Ceza Genel Kurulu'na değil, kararına itiraz edilen daireye gönderilecektir. İtiraz yerinde görülürse dairece karar düzeltilecek, aksi halde itiraz incelenmek üzere, dosya Ceza Genel Kurulunun önüne gelecektir. Kararına karşı itiraz edilen ceza dairesinin, kısmen kabul kararı da verebileceği Yargıtay tarafından kabul edilmiştir. Ancak bu durumda itirazın, Başsavcı ve ceza dairesince fikir birliğine varılmayan noktaları hakkında karar verilebilmesi adına dosya Ceza Genel Kurulu önüne gelecektir¹²³. Ceza Genel Kurulunca değinilen bir başka mesele de, kararına itiraz üzerine ceza dairesince verilen karara tekrar itiraz edilebileceği kabulüdür. Buna göre ikinci itiraz sonucu dosya artık direkt Ceza Genel Kurulu önüne gelecektir¹²⁴. Ceza Genel Kurulunun kabul ettiği anlayışa göre, ceza dairesi kararını, Başsavcı tarafından hazırlanan itirazname ile bağlı olmaksızın düzeltebilecektir. Keza itiraznameye uygun bir kabul mevzu bahis olsa idi; Başsavcıya ikinci defa itiraz hakkının tanınmasının hukuken bir yararı olduğu söylenemezdi. Bu noktada Ceza Genel Kurulunun uygulaması isabetlidir. Tebliğnamede hakeza itiraznamede, Başsavcı, hukuka aykırı durumun ortadan kaldırılması için görüş bildirmektedir. Onun görüşü ne ceza daireleri bakımından ne

¹²² Arslan, a.g.e., s. 137.

¹²³ "Dairece itirazın kısmen kabulüne karar verilmesi durumunda itirazın yerinde görülmemeyen kısmı yönüyle değerlendirme yapılmak üzere dosya Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderilecektir." Yargıtay CGK 2012/16.HD-1298 E., 2013/418 K., 22.10.2013 www.kazanci.com.tr

¹²⁴ "İtiraz üzerine dosyanın gönderildiği ilgili Dairece, itiraz incelendikten sonra verilen karara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz kanun yoluna başvurusunu engelleyici bir düzenleme bulunmamaktadır... itiraz üzerine dosyanın gönderildiği Dairece, itiraz incelendikten sonra verilen karara karşı da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca itiraz kanun yoluna başvurulması mümkündür. Bu durumda, yani itiraz üzerine Özel Dairece verilen karara karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itiraz kanun yoluna başvurulduğunda artık inceleme doğrudan Ceza Genel Kurulunca yapılacaktır." Yargıtay CGK 2012/16.HD-1298 E., 2013/418 K., 22.10.2013 www.kazanci.com.tr

de Ceza Genel Kurulu bakımından bağlayıcıdır. İtiraznamesine her noktada uygun düşmeyecek şekilde ceza dairesince verilecek düzeltme kararına karşı, kanuni engel de bulunmadığı dikkate alındığında Başsavcı tarafından itiraz edilebileceğinin kabul edilmesi doğaldır. İkinci itiraz halinde dosyanın Ceza Genel Kuruluna tevdi edeceği kabulü de her ne kadar kanuni düzenlemeye aykırı bir yorum da olsa savunulabilir. Zira aksi bir uygulama dosyanın Başsavcı ve ilgili ceza dairesi arasında gidip gelmesine sebebiyet vererek akamete yol açacaktır.

6352 sayılı kanun ile yapılan değişiklik öncesi kanunun eski hali zamanında Başsavcının başvurusu üzerine dosyaların direkt Ceza Genel Kuruluna intikal etmesinin iş yükünü arttırdığı kabulüyle itirazın öncelikle kararı veren ceza dairesince incelenmesi hükmünün getirildiği savunulmuştur¹²⁵. Bu anlayışa paralel olarak da 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna geçici 5. madde eklenerek, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun önünde bulunan fakat daha karara bağlanmamış dosyaların da ilgili ceza dairelerince incelenmesi sağlanmıştır¹²⁶.

İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz eden Yargıtay ilgili ceza dairesinin önüne geldiğinde, daire itirazı incelemeli ve yerinde görmezse, bu kararının da sebeplerini açıklamalı, itirazı değerlendirdiğini ortaya koymalıdır¹²⁷. Her ne kadar içtihat birliğinin sağlanması adına dosyanın Ceza Genel Kurulunca incelenmesinin daha yararlı olduğu savunulabilirse de, ceza dairesinin hukuka aykırılığı gidererek Genel Kurulun iş yükünü azaltma şansını değerlendirmemesi, CMK madde 308/2 düzenlemesini fiilen geçersiz kılacaktır.

CMK'da yer almayan¹²⁸ ancak mülga CMUK madde 322/5-6 ile öngörülmüş olan karar düzeltme kanun yolunun, 6352 sayılı kanunun yaptığı eklemeler

¹²⁵ **Özbek vd.**, a.g.e., s. 775.

¹²⁶ **Geçici Madde 5- (Ek: 2/7/2012-6352/101 md.) (1) Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde yapılan değişiklikler, bu Kanunun yayımı tarihinde Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan ve henüz karara bağlanmamış dosyalar hakkında da uygulanır.** Madde gerekçesinde, Ceza Genel Kurulunda bulunan ancak karara bağlanmamış dosyaların akıbetinin belirlenmesi için böyle bir düzenleme yapıldığı belirtilmiştir. 6352 sayılı kanunun 278 sırasındaki komisyon raporu www.tbmm.gov.tr

¹²⁷ "Özel Dairenin 12.10.2010 gün ve 3507-11553 sayılı bozma kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan itiraz üzerine dosyanın gönderildiği Özel Dairece itiraz nedenlerinin yerinde olup olmadığı yönünde herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın, bozma kararına karşı itiraz edilmesi gerektiği görüşüyle dosya Ceza Genel Kuruluna gönderilmiş olup, 5271 sayılı CMK'nun 6352 sayılı Kanunla değişik 308. maddesi uyarınca itiraz nedenlerinin yerinde görülüp görülmediği konusunda öncelikle Özel Dairece karar verilmesi gerektiğinden, dosyanın itiraz konusunda karar verilmek üzere Özel Daireye gönderilmesine karar verilmelidir." **Yargıtay CGK, E. 2013/8-33, K. 2013/237, T. 07.05.2013** www.kazanci.com.tr

¹²⁸ İstinaf kanun yolunun öngörülmesi ile birlikte, ilk derece mahkemelerince verilen kararların duruşma dahi açılarak hem maddi hem hukuki yönden incelenebileceği ve hukuka aykırıkların giderilebileceği de göz önüne alınarak, karar düzeltme kanun yoluna meri kanunda yer verilmediği iddia olunmuştur. **Binici**, a.g.e., s. 184-185.

ile CMK sistemi içine alındığının da altı çizilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan itiraz üzerine, kararına itiraz edilen ve yeni düzenleme uyarınca dosyayı inceleyecek Yargıtay ilgili ceza dairesinin düzeltme yetkisi, bir nevi karar düzeltme kanun yoludur. Böylece CMK madde 308 ile tek bir kanun yolu başlığı altında iki farklı olağanüstü kanun yolunun ihdas edilmiş olduğunun söylenebileceği belirtilmiştir¹²⁹. Aslında sanık lehine başvuruda süre aranmaması, muhakeme süjelerinin Başsavcıya talepte bulunabilmeleri gibi özelliklerin, karar düzeltme kanun yoluna ait olduğu ve bunların olağanüstü itirazın ilk halinde de öngörüldüğü için zaten kurumun içine ilk başta yedirildiği de savunulmuştur¹³⁰.

Fıkıradaki ‘mümkün olan en kısa sürede’ ibaresi yer alsada, görece uzun süren bir kararsızlık halinde herhangi bir yaptırım veya belirli bir azami süre öngörülmediği için, adil yargılanma ilkesine zarar verecek boyutta gecikmelerin mevzu bahis olabileceği zikredilmiştir¹³¹.

Aleyhine kanun yoluna başvuru ceza dairesi kararının infazı noktasında, istisnanın infazın durması olduğu kabul edilerek¹³², özel bir düzenlemeye muhtaç olduğu belirtilmiştir¹³³. Kanun yoluna başvuru hakkı bakımından herhangi

¹²⁹ **Şahin, Göktürk**, a.g.e., s. 286, Bahsi geçen düzenlemenin yargılamanın daha kısa sürede sonuçlanmasını hedeflediği savunulmuştur. **Ersöy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi”, s. 101, Karar düzeltme yolu olarak kabul edilen bir başka düzenleme, 06.12.2006 tarihli 5560 sayılı kanunun 29. maddesi ile, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 8. maddesine eklenen cümledir: Yargıtay ceza daireleri ve Ceza Genel Kurulu tarafından yazıma ilişkin maddi hatalardan bahisle, Başsavcı, Ceza Genel Kuruluna başvurabilir. **Yenisey, Nuhoglu**, a.g.e., s. 984, Benzer yönde bir başka görüşe göre 5320 sayılı kanunun 8. Maddesinde yer alan maddi hatalara ilişkin Başsavcının başvurma yetkisi, olağanüstü itiraz kapsamında değerlendirilemez. Keza esaslı bir hukuka aykırılık mevzu bahis değildir. Ancak, ilgili maddeye başvuru üzerine verilecek ceza dairesi kararlarına karşı olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulabileceği savunulmuştur. **Arslan**, a.g.e., s. 131.

¹³⁰ **Arslan**, a.g.e., s. 120.

¹³¹ **Ünver, Hakeri**, a.g.e., s. 812.

¹³² Kesinleşmiş hükmün infazının kural olduğu yönünde bkz. Faruk **Erem**, “Ceza Usulünde Kesin Hüküm”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 1, 1963, s. 45.

¹³³ **Tosun**, “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanun Yollarının Çeşitleri”, s. 28, Benzer yönde Şahin/Göktürk: Karar kesinleşmiş olduğu için itiraz, hükmün infazını engellemez. **Şahin, Göktürk**, a.g.e., s. 285, Buna ek olarak 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda infazın durma ve ertelenme sebeplerinin açıkça düzenleme altına alındığı ve olağanüstü itiraz kanun yolunun sayılan sebeplerden biri olmadığı için, başvuru infaza etki etmez. **Özbek vd.**, a.g.e., s. 776, Sanığın lehine itirazda süre aranmadığı kuralı da dikkate alındığında itiraz halinde hükmün kesinleşmemiş sayılmasının mümkün olmadığı da vurgulanmıştır. **Centel, Zafer**, a.g.e., s. 874, Konuyla ilgili son olarak, kanun koyucu isteseydi CMK madde 293’teki temyiz açısından yaptığı düzenlemeye benzer bir düzenlemeyi olağanüstü itiraz açısından da yapabilirdi. Suskun kalması karşısında başvuru ile infazın duracağı yorumu yapabilmek mümkün değildir. Bu noktada ne CMK’da ne de 5275 sayılı kanunda herhangi bir düzenleme olduğu için Ceza Genel Kurulu tarafından infazın durdurulması

bir süre sınırı öngörülmediği hallerde ise, başvurunun infaza etki etmemesi gerektiği eklemesi yapılmıştır.

Mülga CMUK yürürlükte iken yapılan bir yoruma göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı, ceza dairesi tarafından verilen kararın kesinleşmesine engeldir. Olağanüstü itiraz kanun yolunun temel özellikleri itibarıyla olağan kanun yollarına benzediğini savunularak; itiraz ile kesinleşmenin önüne geçildiği ve buna bağlı olarak da kesinleşmeyen kararın infazının mümkün olmadığı belirtilmektedir¹³⁴.

Başvuru için Başsavcıya 30 günlük süre tanınması sebebiyle mercii kararına gerek olmaksızın, süre boyunca ve itiraz yapıldı ise Ceza Genel Kurulu tarafından karar verilmeye kadar infazın geri bırakılmasının kabul edilmesi görüşü de benimsenmiştir¹³⁵.

Diğer kanun yolları ile karşılaştırma yapılarak ulaşılan aynı sonuca göre; CMK madde 312 uyarınca yargılamanın yenilenmesi kurumu bakımından infazın ertelenmesi; merci kararına bağlı iken; olağanüstü itiraz için bu yönde bir düzenleme yapılmaması ile artık, Başsavcının başvurusun ayrıca bir karara ihtiyaç olmaksızın infazı engellediği kabulünü gerektirmektedir¹³⁶.

Kanun yollarındaki denetim devam ederken, ceza zamanaşımının işlemesi ile fail ödüllendirilebilecektir. Bu noktada kesinleşmenin, ceza dairesi karar ilamının Başsavcıya verilmesinden 30 gün sonra, 30 gün içerisinde başvuru yapıldı ise Ceza Genel Kurulu tarafından karar verildikten sonra, gerçekleştiğinin kabulü gerekmektedir. Böylece kesinleşmeyen kararın infazı da mümkün olmayacaktır. Aşağıda değinileceği üzere Ceza Genel Kurulunca ceza dairesi yerine

yönünde bir karar da verilemez. Bununla birlikte kural bu olsa dahi uygulamada aksi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Keza Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurduğunda, dosya yerel mahkemeye hiç ulaşmadığından, yerel mahkemeye kesinleşme şerhi işlenemediği gibi infazı yerine getirecek ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına da ulaşmaz. Böylece fiili olarak infaz başlamaz. **Arslan**, a.g.e., s. 143-144, Dosya yerel mahkemeye gitmediği için uygulamada infazın başlayamayacağı yönünde benzer görüşler: **Topuz**, a.g.e., s. 128, **Tosun**, “Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, s. 190, Tosun ayrıca karar düzeltme açısından Başsavcıya verilen infazı durdurabilme yetkisinin kıyasen uygulanması ile de aynı sonuca ulaşmaktadır. Meri CMK ile karar düzeltme kurumu öngörülmediği için anılan yorumun tatbiki mümkün değildir.

¹³⁴ Savunulan görüş hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Alacakaptan**, a.g.e., s. 289-291. Yazarın temel aldığı ilk nokta Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı kurumunun olağan kanun yolu olduğu kabulüdür. Kaynak alınan diğer husus ise, Başsavcının itirazının kesinleşmeyi önlemediğinin kabulü halinde, ceza zamanaşımının işlemesi sonucunda, hükümlünün hiç hak etmediği şekilde ödüllendirildiği bahsindedir.

Benzer yönde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazını olağan kanun yolu olarak gören görüşe göre de, itiraz süresince ve itiraz üzerine yapılan muhakeme sırasında karar infaz edilemez. **Tosun**, “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanun Yollarının Çeşitleri”, s. 20.

¹³⁵ **Kunter**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1154; **Yenisey**, **Nuhoğlu**, a.g.e., s. 983.

¹³⁶ **Ersöy**, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi”, s. 93.

geçilerek verilen kararlara yerel mahkeme direnebilir. Bu sebeple Ceza Genel Kurulu tarafından verilen bozma kararları da verildikleri anda kesin değillerdir. Başka bir deyişle kararların denetimi devam ettiği sürece kesinleşme mevzu bahis olmaz.

İtiraz edilemez bir karar veya sanık aleyhine süresi içerisinde yapılmamış bir itiraz mevzu bahisse, Ceza Genel Kurulu, itirazı usulden reddedecektir; aksi halde maddi incelemeye geçerek, itirazı yerinde bulmazsa bu sefer esastan reddedecektir¹³⁷. Ret kararı sonrası, aynı ceza dairesi kararı için tekrar olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulamaz¹³⁸. İtirazın reddedilmesi üzerine, ilk başta itiraz hiç yapılmamış olsa idi ne yapılacaksa o yapılacak; başka bir deyişle aleyhine itiraz olunan ceza dairesi kararı tatbik edilecektir¹³⁹. Bu noktada Ceza Genel Kurulu, ceza dairesinin bozma kararına karşı yapılan itirazı reddederse, yerel mahkemenin bozma kararına direnmesi mümkün müdür sorusu ortaya çıkmaktadır. Mülga CMUK yürürlükte iken verilen Yargıtay kararlarında; olağanüstü itiraz üzerine verilen Ceza Genel Kurulu kararlarına karşı yerel mahkemelerin direnebileceği belirtilmiştir¹⁴⁰. Öncelikle belirtmek gerekir ki; örnek durumda Ceza Genel Kurulunca verilen ret kararı Başsavcının itirazına yöneliktir; yoksa ceza dairesinin yerine geçerek karar verdiği söylenemez. Ancak yerel mahkemenin direnmesine temel olan gerekçeler, Başsavcının itirazındaki sebeplerle aynı ise direnme mümkün olacak mıdır? Kanımca, yerel mahkemece direnilmesinde herhangi bir hukuki yarar kalmadığından, olağanüstü itiraza konu aynı gerekçelerle direnme mümkün olmamalıdır. Bununla birlikte başkaca bir

¹³⁷ Ünver, Hakeri, a.g.e., s. 814.

¹³⁸ Malkoç, Yüksektepe, a.g.e., s. 1672.

¹³⁹ Erem, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, s. 596.

¹⁴⁰ Yargıtay CGK, 1982/12 E., 1982/281 K., 14.06.1982, “Bozma kararlarına karşı C. Başsavcılığının itirazı üzerine verilen Genel Kurul kararları kesin değildir. Böyle bir karar, mahkemelerin direnme haklarını kullanmalarına engel olamaz.” Yargıtay CGK 1974/230 E., 1974 412 K., 23.09.1974, Erem, Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, s. 596, “Ayrıca direnme mahkemeler için bir haktır, istisnai bir yol değildir. CMUY. nın 303. maddesinde yer alan “itiraz üzerine verilen kararlar kesindir” hükmünün, temyiz faslının 322. maddesinde yer alan C. Başsavcılığı itirazında uygulanma yeri yoktur. Direnme kararı üzerine verilen Ceza Genel Kurulu kararlarına, CMUY.nın 326/1. maddesi gereğince uyma mecburiyeti olduğu halde itiraz üzerine verilen kararlarda böyle bir mecburiyet konulmamıştır. Açıklanan nedenlerle Yargıtay C. Başsavcılığı itirazı üzerine verilen Ceza Genel Kurulu kararına karşı Yerel Mahkemelerin direnme hakları bulunduğundan” Yargıtay CGK, 1989/1-357 E., 1989/420 K., 25.12.1989 www.kazanci.com.tr, Benzer yönde, Ceza Genel Kurulu tarafından verilen bozma kararlarına karşı yerel mahkemece direnebileceği, direnme üzerine uyuşmazlık konusu hususun Ceza Genel Kurulunda nihai olarak karara bağlanacağı belirtilmiştir. Parlar, a.g.e, s. 1385, Belirtmek gerekir ki bahsi geçen görüşe göre, hükmü bir şekilde bozulan yerel mahkemenin direnme hakkı vardır. Bu durum Ceza Genel Kurulu tarafından ceza dairesinin yerine geçilerek yerel mahkemenin hükmünü bozması şeklinde de olabilir veya yukarıda anıldığı üzere olağanüstü itiraz başvurusu reddedilerek ceza dairesi tarafından verilen bozma kararı bir nevi kabul edilerek de sağlanabilir.

sebebe dayanan direnme mümkün olmalı ve bu husus da Ceza Genel Kurulunda incelenmelidir.

İtirazı haklı gören Ceza Genel Kurulu, kararını incelediği ceza dairesinin yerine geçerek; iyileştirme (ıslah), bozma veya düşme kararı verebilecektir¹⁴¹. Bununla birlikte, ceza dairesince esastan inceleme yapılmaksızın usulden reddedilen kararlara itiraz halinde, Ceza Genel Kurulunca itiraz kabul edilirse, dosyanın incelenmek üzere ceza dairesine gönderilmesi gerektiği vurgulanmıştır¹⁴².

İstisnai de olsa mahiyeti itibariyle şekli aykırılıkların giderilmesi yönünde karar da verilebilecektir¹⁴³. Bu hallerde esastan inceleme yapıp karar verilmeksizin, itiraza konu edilen soruna ilişkin çözüme ulaşılabilmektedir. Örneğin ceza dairesinin görevsizlik nedeniyle bozma kararı vermesi üzerine Başsavcı tarafından yapılan itiraz sonucu; Ceza Genel Kurulu itirazı yerinde gördüğünde, daire kararını kaldırarak, dosyayı tekrar kararını bozduğu daireye gönderebilecektir¹⁴⁴.

Kanun yolları hakkında ortak hükümler ihtiva eden maddelerden olan CMK madde 265, aleyhe değiştirme yasağı öngörür. Madde uyarınca, Cumhuriyet Savcısı tarafından sanık lehine kanun yoluna başvurulduğunda, verilecek yeni hüküm eski hükümden daha ağır bir ceza içeremez. Aleyhe değiştirme yasağı kavramı etrafında altı çizilen husus; sanık lehine temyiz halinde, Yargıtay ceza daireleri tarafından verilen kararlar kapsamında ortaya çıkmaktadır. Aleyhe değiştirme yasağı uyarınca, sanık lehine temyiz mevzu bahis olduğunda, dosyayı inceleyen ceza dairesi aleyhe karar veremez. Bu doğrultuda artık ceza dairesi tarafından verilen karara da; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından sanığın aleyhine olarak olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulamayacağı belirtilmiştir. Aksi yönde bir kabul, aleyhe değiştirme yasağı ile elde edilmeye çalışılan amaca

¹⁴¹ **Toroslu, Feyzioglu**, a.g.e., s. 379 Kunter'in altını çizdiği üzere; ıslah halinde, incelenen kararı ortadan kaldıran mercii, yapılması gerekeni yapar. Bozma halinde ise, yapılması gerekeni, işlemi kaldırandan başka bir mercii yapar. **Kunter**, "Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar", s. 597.

¹⁴² **Akkaya**, a.g.e., s. 5, Örneğin temyiz isteminin süresinde yapılmadığı gerekçesiyle ceza dairesince verilen ret kararına itiraz üzerine, Ceza Genel Kurulu itirazı kabul ederse, temyiz incelemesi yapılmak üzere dosyanın ilgili ceza dairesine gönderilmesi karar verilmelidir. Bu hususa ilişkin Ceza Genel Kurul kararı: *Bu itibarla, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kabulü ile, Özel Dairenin dosyanın incelenmeksizin mahalline iadesine ilişkin kararının kaldırılmasına, K... Ağır Ceza Mahkemesince verilen kararın temyizen incelenmesinin sağlanması için, Yargıtay C.Başsavcılığınca red kararıyla ilgili olarak 12.9.2005 tarihinde 154588 sayılı tebliğname düzenlenmiş ise de, anılan tebliğnamede esasla ilgili herhangi bir görüş yer almadığından, yeniden tebliğname düzenlendikten sonra, dosyanın Özel Dairesine gönderilmek üzere, Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine karar verilmelidir. Yargıtay CGK 2006/3-211 E., 2006/211 K., 10.10.2006* www.kazanci.com.tr

¹⁴³ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca emredici hükme aykırı olarak tebliğnamenin usulünce tebliğ edilmeden inceleme yapıp karar verildiği, bu sebeple anılan eksiklik giderildikten sonra inceleme yapılması gerektiği yönünde; **Yargıtay CGK 2006/6-204 E., 2006/197 K., 26.09.2006, Arslan**, a.g.e., s. 152.

¹⁴⁴ **Kunter**, "Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar", s. 598.

da uymayacaktır, kavramı öngören kanunun dolanılması suretiyle etkisiz kılınmasına yol açacaktır¹⁴⁵.

Karşı yönde bir görüşe göre ise; yerel mahkemece verilen hükme karşı sadece sanığın lehine temyiz edilmesi üzerine ceza dairesince verilen kararlara karşı da sanığın aleyhine olağanüstü kanun yoluna başvurulabileceği kabul edilmiştir. Ancak bu noktada Ceza Genel Kurulu tarafından verilecek kararda aleyhe değiştirme yasağı dikkate alınacaktır¹⁴⁶. Bununla birlikte, Ceza Genel Kurulu tarafından verilecek kararda, sanığın aleyhine olarak yeni bir ceza veya daha fazla ceza verilemeyecekse de, hukuka aykırılığın giderilmesi adına suçun nitelendirilmesine ilişkin yeni bir sonuç çıkabilecektir.

Nihayet aleyhe değiştirme yasağı kavramının uygulanabilirliği konusunda bir başka görüşe göre, yasağı öngören CMK madde 260 hükmünün sadece Cumhuriyet Savcısı tarafından başvurulabilecek kanun yollarında uygulanabilecek olup, münhasıran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından gidilebilecek olağanüstü itiraz açısından kıyas yoluyla tatbik edilemeyecektir¹⁴⁷.

Aleyhe değiştirme yasağı, denetim muhakemesinde karar mercilerini bağlayan bir ilkedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının hazırladığı itirazname, kişiler hakkında sonuç doğuran bir karar içermemektedir. Ceza Genel Kurulu, aleyhe değiştirme yasağını ihlal edecek kararlar veremeyecekse de; ilke, sanığın - veya hükümlünün - aleyhine itirazda bulunulmasına engel teşkil etmez.

Ceza Genel Kurulu tarafından verilen kararların, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına istemde bulunmasa dahi tüm sanıklar hakkında sonuç doğuracağı, başka bir deyişle kararın yayılma etkisinin olduğu belirtilmiştir¹⁴⁸. Aksi yönde başka bir görüşe göre ise, CMK madde 306 ile düzenlenmiş bulunan yayılma etkisi, açıkça temyiz kanun yolu açısından öngörülmüştür. İstisnai hükümlerde

¹⁴⁵ **Erem**, *Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku*, s. 596; **Şahin, Göktürk**, a.g.e., s. 285. Başka bir görüş aynı fikirde olmakla birlikte; ilk defa Başsavcının tebliğnamesinde zikredilmiş hususlara ilişkin verilen kararlara karşı aleyhe de itiraz yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir. **Ali Parlar**, *İstinaf Sistemi ve Diğer Yeniliklere Göre Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi*, 3. bs., Ankara, Bilge Yayıncılık, 2017, s. 1384.

¹⁴⁶ **Arslan**, a.g.e., s. 153.

¹⁴⁷ **Öztürk**, a.g.e., s. 755, Benzer yöndeki görüşe göre; aleyhe değiştirme yasağı istinaf, temyiz, kanun yararına bozma, yargılamanın yenilenmesi kanun yollarında özel olarak ve kanun yolları hakkında genel hükümler öngören maddelerde ise sadece Cumhuriyet savcısının sanık lehine yasa yoluna başvurabileceği halde mevzu bahistir. Ali Rıza **Çınar**, “Aleyhe Değiştirme Yasağı Kuralı (Prohibition on Reformatio in Peius)”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, 2013, s. 606, 637.

¹⁴⁸ **Öztürk**, a.g.e., s. 755 Mülga CMUK yürürlükte iken yapılan benzer yönde başka bir görüşe göre; sistematik yorum yapılarak, olağanüstü itiraz kurumunun, temyiz bölümü içinde düzenlendiğine de dikkat çekilerek, yayılma etkisinin her ikisi bakımından da uygulanması gerektiği belirtilmiştir. **Tosun**, “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanunyollarının Çeşitleri”, s. 12.

kıyas mümkün olmadığı için, yayılma etkisinin sadece temyiz açısından uygulanması, olağanüstü itiraz kanun yolunda ise tatbik edilmemesi gerektiği belirtilmiştir¹⁴⁹. Sanık açısından lehe bir durum oluşturan kural ve ilkelerin geniş yorumlanması gerekmektedir. Olağanüstü itiraz bakımından da yayılma etkisinin kabul edilmesi doğru olacaktır.

SONUÇ

Yargıtayın iş yükünü artırdığı, sürekli bir denetimin güvensizliği de beraberinde getireceği, kurumun kaldırılması gerektiği söylenmişse de, muhakeme sürecindeki hukuka aykırılıkların giderilmesine hizmet eden olağanüstü itiraz kanun yolu, içtihat birliği sağlayarak, gelecekteki işlem ve kararlara yol gösterilmesine de hizmet eder. Sadece Başsavcıya yetki tanınması, kötüye kullanılmasına ve iş yükünü çok büyük oranda artırmasına da engeldir. İş yükünü artırdığı kabul edilse dahi bu durum ulaşılmak istenen hedefleri bertaraf etmez. Olağanüstü itiraz kurumu ceza muhakemesindeki yerini korumalıdır.

Doktrinde, kurumun olağan-olağanüstü tespitinde bir çok kriter ortaya konmuştur. Yargı kararlarında da temel alınan, yazarlarca da sıklıkla kullanılan kesinleşme kıstasının tek başına yetersiz kalışı; yeni arayışı beraberinde getirmiştir. Ceza Muhakemesi Kanununun düzenlemesi karşısında artık süre de dikkate alınmayacaktır. Zira kurum hem süreli hem de süresiz öngörülmüştür. Tarafımca da kabul edildiği üzere başvuru yetkisinin sadece Başsavcıya tanınmış olması sebebiyle kurumun olağanüstü olduğu kabul edilmelidir. Bu noktada son olarak belirtmek gerekir ki; kesinleşme artık bir kriter olmadığı için nasıl belirlenecektir sorusunun cevabı olarak, kesinleşmeye ilişkin Başsavcıya tanınan 30 günlük sürenin esas alınması yararlı olacaktır.

Yargıtay ceza dairelerinin iş bölümüne ilişkin olarak görevsizlik kararları hariç olmak üzere, bozma dahil her türlü kararına karşı itiraz edilebilmelidir. Yargıtay tarafından da birkaç istisna dışında genel kabul bu yöndedir.

Başsavcının resen hareket edebilmesi ve istemle bağlı olmaması silahların eşitliğine aykırılık oluşturmaz. Zira başvuru yetkisi münhasıran Başsavcıya tanınmış olup, yerel mahkeme nezdinde yapılan muhakemeden bağımsız hukuka aykırılığın giderilmesine hizmet eden istisnai bir denetim yolu mevzu bahistir.

Hukuka aykırılığın giderilmesi ve içtihat birliğinin sağlanabilmesi adına; Ceza Genel Kurulu itirazla bağlı olmaksızın denetleme yapabilmelidir. Ceza Genel Kurulunun kabulü de bu yöndedir. Bu noktada artık Başsavcıdan tüm hukuka aykırılıkları tespit etmesi beklenmemelidir.

6352 sayılı kanun ile getirilen düzenlemeye göre, itiraz üzerine kararını düzeltmesi için ceza dairesine imkan tanınmıştır. Ceza daireleri Başsavcı tarafından hazırlanan itirazname ile bağlı olmaksızın kararlarını düzeltebilirler. Bunun

¹⁴⁹ Özbek vd., a.g.e., s. 776; Arslan, a.g.e., s. 144.

sonucu olarak da, itiraz üzerine ceza dairesince yapılan düzeltmeye de tekrar itiraz edilebilecektir.

Olağanüstü itiraz kurumu için öngörülen 30 günlük süre içerisinde ve kanun yolu işletildiğinde, denetim devam ettiği sürece kesinleşme mümkün olmadığı için, ceza dairesi kararının infazı da mevzu bahis değildir.

Ceza daireleri bozma kararlarına karşı yapılan itirazların reddedilmesi sonucunda, yerel mahkemenin bozma kararına direnebileceği Yargıtay Ceza Genel Kurulunca kabul edilmiştir. Ancak yerel mahkeme, itiraznamede temel alınan sebeplere dayanarak direnememelidir, zira herhangi bir hukuki yarar kalmamıştır.

Aleyhe değiştirme yasağı ise, karar verecek mercileri, incelenen kanun yolu bakımından ise Ceza Genel Kurulunu bağlar, Başsavcılığı veya hazırlayacağı itiraznameyi değil.

Temyiz kanun yolu için öngörülmüş olan yayılma etkisi, sanık açısından lehe bir durum oluşturduğu için geniş yorumlanarak olağanüstü kanun yolunda da tatbik edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, Çetin:** Öğreti ve Yargısal Uygulamalar Işığında Kanun Yararına Bozma ve Yargıtay C. Başsavcısının İtiraz Yetkisi, Ankara, Kartal Yayıncılık, 2007.
- Alacakaptan, Uğur:** “Temyiz Mahkemesi Başsavcılığı’nın Yaptığı İtiraz Hükümün Kesinleşmesine Mani Olur mu?” AÜHFD, Cilt 24, Sayı: 1-4, 1967, s. 287-291.
- Arslan, Çetin:** “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı (CMK md.308)”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 5, 2007, s. 105-161.
- Bıçak, Vahit:** Suç Muhakemesi Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2010.
- Binici, Hüsamettin:** “5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Kanun Yollarına Genel Bir Bakış”, Adalet Dergisi, Ankara, Sayı: 26, 2006, s. 169-202.
- Centel, Nur, Hamide Zafer:** Ceza Muhakemesi Hukuku, 14. bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2017.
- Çakmak, Kadir:** “Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2015.
- Çınar, Ali Rıza:** “Aleyhe Değiştirme Yasağı Kuralı (Prohibition on Reformatio in Peius)”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, 2013, s. 606, 637.
- Donay, Süheyl:** Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2009.
- Erem, Faruk:** “Ceza Usulünde Kesin Hüküm”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 1, 1963, s. 37-52.
- Erem, Faruk:** Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, 6. bs., Ankara, Işın Yayıncılık, 1986.
- Ersoy, Uğur:** “Anayasa Mahkemesine Yapılacak Bireysel Başvurularda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisinin Etkileri ve Sonuçları”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2016/2, 2016.
- Ersoy, Uğur:** “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisi”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 29, 2015, s. 67-124.
- Gökçen, Ahmet, Murat Balcı, M. Emin Alşahin, Kerim Çakır:** Ceza Muhakemesi Hukuku II, 1. bs., Ankara, Adalet Yayıncılık, 2017.
- Günay, Erhan:** Yargıtay Kararları Eşliğinde Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları, 2. bs., Ankara Seçkin Yayıncılık, 2016.
- Kantar, Baha:** Ceza Muhakemeleri Usulü Umumi Hükümler, 4. bs., Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1957.

- Kunter**, Nurullah: Ceza Muhakemesi Hukuku, 9. bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 1989.
- Kunter**, Nurullah: “Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar”, Yargıtay Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 4, 1983, s. 586-598.
- Malkoç**, İsmail, Mert **Yüksektepe**: Açıklamalar ve Yorumlarla 5271 Sayılı Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu, 2. Cilt, Ankara, Malkoç Kitabevi, 2008.
- Özbek**, Veli Özer, Koray **Doğan**, Pınar **Bacasız**, İlker **Tepe**: Ceza Muhakemesi Hukuku, 10. bs. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Özek**, Çetin: “Tartışmalar”, Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ceza Adaletinde Reformun İlkeleri Sempozyumu, 1973.
- Öztürk**, Bahri, Durmuş **Tezcan**, Mustafa Ruhan **Erdem**, Özge Sırma **Gezer**, Yasemin F. **Saygılar Kırıt**, Özdem **Özaydın**, Esra **Alan Akcan**, Efser **Erden Tütüncü**: Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Kitabı, 11. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Parlar**, Ali: İstinaf Sistemi ve Diğer Yeniliklere Göre Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, 3. bs., Ankara, Bilge Yayıncılık, 2017.
- Selçuk**, Sami: Karşıoylarımız Hukukumuzda Tartışılan Hükümler ve İçtihatlar, Ankara, Turhan Kitabevi, 2001.
- Soyaslan**, Doğan: Ceza Muhakemesi Hukuku, 4. bs., Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2010.
- Şahin**, Cumhur, Neslihan **Göktürk**: Ceza Muhakemesi Hukuku II, 5. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016.
- Talas**, Serdar: “Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı”, İÜHFİM, Cilt: LXX, sy. 1, 2012, s. 153-176.
- Taner**, Tahir: Ceza Muhakemeleri Usulü, 3. bs., İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1955.
- Topuz**, Necip: “Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.
- Toroslu**, Nevzat, Metin **Feyzioğlu**: Ceza Muhakemesi Hukuku, 15. bs., Ankara, Savaş Yayıncılık, 2016.
- Tosun**, Öztekin: “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanunyollarının Çeşitleri”, İÜHFİM, Cilt: XXXV, Sayı: 1-4, 1970, s. 8-48.
- Tosun**, Öztekin: “Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ceza Adaletinde Reformun İlkeleri Sempozyumu, İstanbul, 1973, s. 177-205.
- Ünver**, Yener, Hakan Hakeri: Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. bs. Ankara, Adalet Yayıncılık, 2017.
- Yenisey**, Feridun: Uygulanan ve Olması Gereken Ceza Muhakemesi Hukuku Duruşma ve Kanunyolları, İstanbul, Beta Yayıncılık, 1988.

Yenisey, Feridun: “Temyizin Genişletilmesi Sorunu”, İÜHFİM, Cilt: 52, Sayı: 1-4, 1986-1987, s. 117-143.

Yenisey, Feridun, Ayşe **Nuhoğlu**: Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.

Yurtcan, Erdener: Ceza Yargılaması Hukuku, 14. bs., Ankara, Adalet Yayıncılık, 2017.

Zafer, Hamide: “Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Sebebi Olarak Emredici Usul Kurallarına Aykırılık”, Prof. Dr. Aydın Aybay’a Armağan, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 331-351.

www.adlisicil.adalet.gov.tr

www.kazanci.com.tr

www.lexpera.com.tr

www.tbmm.gov.tr